Leto V., štev. 37 | Ljubljana, torek, 12. februarja 1924 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.812.

Ljubljana, 11. februarja.

Zanimanje za dogodke v prestolici raste. Stvar sicer ne gre tako, kakor so si predstavljali senzacijonalneži, ki so mislili, da se lepega jutra prikaže 70 kosmatih radičevcev in zrušijo vlado, gosp. Radić in drugovi pa se vsedejo v ministrske fotelje. Vse gre normalno in dosti mirno.

Dejstvo, da se legalni zastopniki velike hrvatskega dela naroda približujejo rednemu sodelovanju v narodni skupščini, vzbuja po vsej domovini zadostno zadovoljstvo. Radujejo se natrijoti onstran in tostran Drine. Gotovi smo, da so tudi onstran Drine zadovoljni, četudi mi prečani po udejstvovanju Hrvatov v skupščini pričakujemo še posebej več umevanja za naše gospodarske in kulturne potrebe.

Nezadovoljni so samo zagrizeni radikalski partizani, ki menijo, da je partija več kot država in narod. Mi demokrati tega načela ne priznamo in ropet enkrat se moramo obtožiti pred partijskim forumom, a pohvaliti pred razsodiščem jugoslovenskega naroda: mi žrtvujemo in se trudimo za vstop zgubljenega sina v hišo očetovo brez ozira na to, kaj bo s tem nastalo za nas in ali bo vse šlo tako, kakor bi mi želeli. Vsaj je to — naj pride katorkoli — brez dvoma lep in neizmerno pomemben korak in mi bi ne bili nacijonalna stranka, če bi ne storili vsega za prihod hrvatskih poslancev, kar čast naše države in njen življenjski interes veleva in dopušča.

Prihod radičevcev v Beograd je zanje zvezan brez dvoma z velikim prezagovanjem. Skozi leta so narod vgajali v drugi smeri in ga jačili v državopravnih idejah, naperjenih proti ujedinjenju. Zdaj pa treba premeniti smer. In to za mogočne mase, vzgojene le v enem geslu, ni baš lahko. Notranji napori in boji, da se najdejo formule in mostovi, so nam povsem razumljivi. In četudi v politiki ni obzirov, nedvomno je dolžnost vseh dobro mislečih, da se našim bratom pot v bratsko sodelovanje olajša tudi možnično do skrajnosti.

Izgleda, da bi si radičevci radi dobili nekakih garancij in obljub v smislu revizije ustave, da morejo pred volilci opravičiti svoj korak, ki je dozorel radi dogodkov v Londonu in Rimu. Na napačni poti so s svojimi drugovi. Vsaj vsak realno misleč človek mora videti, da v vseh slučajih tozadevna zelo težka odločitev ne more obvezno pasti pred izidom novih skupščinskih volitev. Politika licitiranja v tem pogledu je skrahirala že z znanim Markovim protokolom.

V «Hrvatu» čitamo, da so naši klerikalci svetovali radičevcem, naj še ostanejo doma, očividno da more biti med tem izvršena odobritev rimskega sporazuma. Strahovita obdolžitev, katero bi morala SLS razčistiti s svojimi federalističnimi zavezniki! Jasno pa je že danes, da je naša SLS znova tudi v teh stvareh za cikcak-politiko. To vzbuja nezaupanje. V enem mesecu se lahko marsikaj spremeni.

Sodelovanje narodnih poslancev v narodni skupščini ne more biti vezano na pogoje in protokole. Kar se v tem oziru stori, je brezpredmetno in izguba časa.

ZADNJI OPOMIN DRŽ. NAMEŠČENCEV VLADI.

Beograd, 11. februarja. p. Vladna vetrina, zaposlena z nedolžnostjo L. Markovića, je popolnoma pozabila na uradniško vprašanje. Uradništvo se nahaja v obupni borbi za svoj obstanek. Sklenilo je, da priredi tekom tega meseca v celi državi protestna zborovanja, da protestira proti načinu, kako se vrše nezakonite redukcije. Reducirajo se strokovno izobraženi sposobni in vestni uradniki, na svojih mestih pa ostajajo partizani. Redukcije se izvršujejo očividno mimo zakona. Uradniški zbori v celi državi bodo vladi poslednji opomin.

Pred Macdonaldovim ekspozejem

London, 11. februarja, j. Macdonald je danes dopoldne informiral kralja o smernicah in motivih svojega programatičnega govora. Sprejel je tudi francoskega poslanika, da poda francoski vladi avtentično poročila o svojem govoru v parlamentu. Kakor se govori, so se liberalci odrekli zahtevi po odgoditvi parlamenta po Macdonaldovem govoru. V imenu konzervativcev bo kot vodja opozicije Baldwin obrazložil stališče konzervativcev. Stranke bodo debato končale v sredo zvečer, in sicer brez glasovanja.

Macdonald je danes izčrpno poročal v ministrskem svetu o vladni izjavi, ki bo trajala dve uri.

Marinkovićev načrt kot osnova upravnega programa opozicijonalnega bloka

SEJA ŠEFOV OPOZICIJE. — DAVIDOVIĆ O REVIZIJI USTAVE. — KLERIKALNI IN MUSLIMANSKI PROTIPREDLOGI. — STALIŠČE HRSS.

Beograd, 11. febr. p. Danes popoldne so se ponovno sestali Ljuba Davidović, dr. Anton Korošec in Halidbeg Hrasnica, slednji kot namestnik odsotnega dr. Spaha. Konferenca se je bavila s konkretiziranjem pozitivnega delovnega programa opozicijskega bloka. Kot osnova za ureditev upravnega vprašanja služi Marinkovićev projekt o samoupravah, ter sta i dr. Korošec i dr. Spaho o tem načrtu izjavila, da ga v načelu sprejemata, z nekaterimi svojimi korekturami. Te korekture z muslimanske in klerikalne strani so že predložene Davidoviću. Kakor je Vaš dopisnik izvedel, bi te korekture tvorile pogoj za nadaljevanje formiranja opozicijskega bloka. Po želji muslimanov in klerikalcev naj bi se očuvale upravne meje Slovenije, Hrvatske s Slavonijo in Bosne-Hercegovine. V tem pogledu bi se torej po njihovem mnenju moral Marinkovićev načrt še razširiti. Izgleda, da Davidović in Marinković nista nasprotna, da bi se te želje ne upoštevale, v kolikor one ne tangirajo ustave in ne sprečavajo centralizacije najvišjih državnih poslov.

Posebno stališče zavzema zemljoradniški klub, katerega predsednik Vojislav Lazić je Vašemu dopisniku izjavil, da ni bil povabljen na konferenco ter da o stvari ni informiran. Kar se samouprav tiče, zemljoradniki Marinkovićevega načrta ne odobravajo, ker zahtevajo mnogo širšo samoupravo in so oni sami že zdavnaj izdelali zanj načrt, namreč svoj ustavni projekt, ki je bil svoječasno predložen ustavotvorni skupščini. Gosp. Lazić odpotuje v Sombor, kjer se jutri na praznik pravoslavnih sv. treh kraljev (Tri jerarha) vrši zemljoradniška skupščina.

Beograd, 11. februarja, p. Muslimanska poslanca dr. Spaho in Behmen sta odpotovala v Sarajevo, da prisostvujeta plenarni seji glavnega odbora v Sarajevu 14. t. m., na kateri bo Spaho referiral o pogajanjih opozicijonalnih skupin in o načrtu delovnega programa opozicijonalnega bloka.

Jugoslovanski klerikalni klub je sklenil da sprejme Marinkovićev načrt na bazo nadaljnjih pogajanj. V svrho podrobnejše razprave o tem načrtu so se posl. Davidović, Korošec in Hrasnica sestali danes na Marinkovićevem stanovanju.

Beograd, 11. februarja. r. Povodom raznih govoric, ki se širijo prilikom snovanja opozicijskega bloka, obrnil se je Vaš dopisnik na g. Davidovića, ki mu je podal sledečo izjavo:

Od strani ostalih opozicijskih strank, katere stoje na bazi revizije ustave, se je prilikom konferenc za ustvarjanje opozicijskega bloka poleg drugih vprašanj z njihove strani spravilo na razgovor tudi to vprašanje. Vesti, katere mi priobčete, da sem jaz že pristal na revizijo ustave, so v celoti netočne. V stvari sami odločitev še ni donešena.

Beograd, 11. februarja. p. O sobotni seji vodstva HRSS v Zagrebu, na kateri sta posl. Maček in Krnjević poročala o svojih beograjskih razgovorih, se doznava, *da HRSS odobrava dosedanja pogajanja drja Korošca in drja Spahe z ostalimi opozicijonalnimi strankami in da je bilo sklenjeno sporočiti klerikalnemu in muslimanskemu klubu naj se razgovori v dosedanji smeri nadaljujejo.*

Odgoditev razprave o rimskih pogodbah

BAJE RADI NINČIČEVE BOLEZNI. — OPOZICIJA NASTOPI ENOTNO. — VIHAR V SEJI NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 11. februarja. p. Predlog vladine večine o sporazumu glede Reke je bil danes predložen plenumu narodne skupščine ter se glasi:

1.) Odobravajo se in postanejo pravomočni: sporazum o Reki, dve dopolnilni konvenciji pod A in B ter ostali členi, zaključeni med kraljevino SHS in kraljevino Italijo, ki se glasijo... (glej Besedilo sporazuma konvencij v prilogah!)

2.) Ta zakon postane pravnomočen, ko ga podpiše kralj, obvezno moč pa dobi z objavo v «Službenih Novinah», čim bodo prej izmenjane ratifikacije».

Predlog bi imel priti v razpravo že jutri. Vlada pa se je v zadnjem hipu odločila za odgoditev. Kot razlog se navaja, da g. Pašić še vedno ne sme zapustiti sobe, minister zunanjih zadev Ninčič pa je tudi obolel. Zato se bo razprava o rimskih pogodbah vršila šele v soboto.

Skupščina bo jutri in v sredo nadaljevala proračunsko debato ter v četrtek in event. še v petek razpravljala o interpelacijah.

Beograd, 11. februarja. p. Pričetkom današnje plenarne seje narodne skupščine je predsednik naznanil, da je odbor za pretres sporazuma z Italijo predložil s oje poročilo. Nato je notranji minister Vujičić odgovarjal na vprašanja demokratskega poslanca Gjoke Popovića zaradi nezakonitega postopanja političnih oblasti v vzhodni Srbiji. Minister je zavračal očitke kot neosnovane. Opozicija je burno protestirala. Razvil se je živahen prepir med demokrati in radikali. Zlasti burni prizori so se odigravali, ko je posl. Popović poročal, kako je načelnik krajinskega sreza dal pretepsti ugled nega državljana, ki je bil demokratskega mišljenja. Ravno tako je nekega bivšega poslanskega kandidata dal «za večne čase» izgnati iz domovinskega kraja.

Ko se je vihar polegel, se je nadaljevala diskusija o budžetu. Demokrat Pera Marković je ostro kritiziral vlado ter ji očital, da krši ustavo, zlasti čl. 113., ki predpisuje, da mora narodna skupščina budžet odobriti, kar se za leto 1923.—24. ni zgodilo, tako da za to perijodo budžeta sploh nimamo. Opozarjal je na prvi kongres radikalske stranke, ki je najostrejše nastopila proti povsem enakemu postopanju takratne vlade, katero so radikali imenovali «globazijsko». Današnji radikali so neviedni naslednik onih nekdanjih borcev za ustavna prava. Radikali so danes le poslušna četa g. Pašića, ki jih po mili volji komandira, kar se je videlo tudi v slučaju obtožnice proti Markoviću. Takse so zadušile pravosodstvo. Policija duši samoupravno življenje. Partizanstvo odločuje, zakoni molče. To je slika današnjega režima.

Nato govorita Aleksa Dodić in Aleksić, za njima izjavlja Laza Marković, da ni točno, da je klub vpraševal Pašića za mnenje, marveč je Pašić (medklic: Pašić je vprašal klub! Buren smeh pri demokratih) — marveč je klub glasoval po svojem prepričanju.

Seja je bila zaključena ob 1. Prihodnja se vrši jutri.

Politična situacija

VLADA IN BOLGARIJA. — ZAKON O CENTRALNI UPRAVI. — NOVE KUPČIJE Z NEMCI. - KREDITI ZA PROMET IN ZA POLJEDELSTVO

Beograd, 11. februarja. p. V vladnih krogih razpravljajo o govorih bolgarskega zunanjega ministra Kalfova in ministrskega predsednika Cankova v sobranju prilikom ratifikacije sporazuma z Jugoslavijo. Vlada je zelo nezadovoljna z zadržanjem Bolgarske. Ninčić bo o tem obširno poročal v svojem ekspozeju.

Beograd, 11. februarja. p. Sekcija zakonodajnega odbora je zaključila svoje delo glede zakona o centralni upravi. Sekcija je sprejela nekatere spremembe, ki utesnjujejo pristojnost ministrov ter spreminjajo predvidene določbe o državnih podtajnikih, na kojih mesto naj bi stopili vrhovni resorni načelniki. Mesto pomočnika ministrovega naj bi v vsakem resoru bilo stalno uradniško mesto, da se s tem osigura kontinuiteta poslovanja.

Beograd, 11. februarja. p. Radikalski klub je pričel zopet razgovore z nemškim klubom, ker je klub v zadnjem času zavzel nasproti vladi navidezno nezanesljivo stališče. Informirani krogi so mnenja, da je sedanje rezervirano držanje Nemcev le poskus izsiljevanja večjih koncesij.

V finančnem odboru je minister saobračaja predlagal, da se mu naknadno odobre krediti iz povišanih železniških dohodkov v skupnem iznosu 63,895.000 Din za potrebe njegovega resora. Finančni odbor je te kredite odobril.

RAZPUST FRANCOSKE ZBORNICE?

Pariz, 11. februarja. e. «Echo Nationale», list, ki zastopa Clemenceauove nazore, zabeležuje vest, da se bo prihodnji ministrski svet z ozirom na zadnje burne dogodke v zbornici bavil z vprašanjem, ali bi ne bilo oportuno razpustiti zbornico. V vladnih krogih se ta vest odločno demantira.

Naročajte „JUTRO“!

Grška in Jugoslavija napram Bolgarski

SVARILEN GOVOR GRŠKEGA MIN. PREDSEDNIKA.

Atene, 11. februarja. h. V obširnem govoru je ministrski predsednik Kafandaris zavrnil očitke bolgarske vlade, da je sedanja grška vlada nasprotna Bolgariji. Seveda je mogoče prijateljsko razmerje le pod pogojem, da se točno izvrši in varuje neuillska mirovna pogodba. Kafandaris je nadaljeval:

Pozorno motri grška vlada gibanje bolgarskih čet v bližini jugoslovenske in grške meje. Naj se nemirneži v Bolgariji ne zanašajo na grške notranje homatije. Grčija bo pod vsemi pogoji in v vseh zadevah šla ramo ob rami z Beogradom. Lansko leto se je sklenil med Beogradom in Atenami točen dogovor, čigar bistvene in najvažnejše klavzule so, da jugoslovenske in grške čete pri zasledovanju bolgarskih četašev prestopajo jugoslovensko ali grško mejo brez predhodnega dovoljenja. Pa tudi glede skupne obrambe so v večji meri dogovorjeni koraki, ki obvezujejo i Jugoslavijo i Grško tudi v najresnejšem slučaju in za vsako eventualnost. Z ozirom na zadnji govor bolgarskega zunanjega ministra Kalfova je treba z vso resnostjo ponovno naglasiti, da se mora neuillska mirovna pogodba v celoti izvršiti in da bosta obe sosedni državi strogo pazile na to, da se ne bo obšla niti ena njenih določb.

Monarhistični pokret na Grškem

VENIZELOS PODPIRA NOVO VLADO, KI BO IMELA ZATO VELIKO VEČINO.

Atene, 11. februarja. e. V zadnjih urah je razburjenje med grškim narodom silno naraslo, ker so se doznale nadaljne podrobnosti o monarhističnem prevratu, ki se pripravlja. Vlada je koncentrirala v Atenah močne oddelke čet in je dovolila nabiranje prostovoljcev. Republikanska stranka je nujno zahtevala, na naj bi se vršila tajna seja zbornice, v kateri naj bi se razpravljalo o monarhističnih pripravah in sklenil proglas na narod. Ni dvoma, da so se Metaxasovi pristaši pripravljali na to, da bi strmoglavili sedanjo vlado. Skušali so pridobiti posadko vojne ladje «Kilkis» za napad na Pirej in glavno mesto, ali posadka je obvestila vojaške oblasti o tem poizkusu. Republikanska stranka silovito napada vlado, češ, da je prepopustljiva, in zahteva, da naj se aretirajo mnogoštevilni politiki in novinarji monarhistične stranke.

Metaxasov tisk zatrjuje, da rumunska kraljica skuša na vse mogoče načine pod pirati monarhistični prevrat in pridobiti velevlasti za posredovanje. Kraljica bo potovala v Rim in London, da bi z italijanskim in angleškim posredovanjem rešila prestol kralju Juriju. Je pa malo verjetno, da doseže kake uspehe, ker so zavezniki izjavili že ponovno, da hočejo ostati nevtralni. Kralj Jurij izjavlja, da je prepričan, da se že meseca majnika vrne v Atene. Zanaša se na lojalnost in domoljubje grškega naroda.

Napovedano je veliko zborovanje metaxistov, katerega se udeleži okoli 400 zastopnikov in se odloči na njem, ali naj se monarhisti udeleže plebiscita. Zbor bo tudi zahteval, da vlada dovoli generalu Metaxasu povratek na Grško.

Atene, 11. februarja. e. Venizelos se je po zborničnem predsedniku obrnil na vse zborične stranke, da bi ga z ozirom na njegovo zdravstveno stanje ne preklinjali med čitanjem njegove izjave. Stranka čistih republikancev je dala svojim zastopnikom polno svobodo, da glasujejo v prid ali proti Kafandarisovi vladi, vsak po svojem lastnem prepričanju. Del zastopnikov te stranke bo, ker je tudi Venizelos posredoval v njen prid, glasoval za vlado, tako da mora vlada računati z veliko večino.

Ojačenje sovjetske pozicije

SAMOZAVESTNE IZJAVE ČIČERINA IN RYKOVA. — IMENOVANJE ITALIJANSKEGA VELEPOSLANIKA V MOSKVI.

Moskva, 11. februarja. h. Čičerin je izjavil zastopnikom inozemskega časopisja o mednarodnem položaju s stališča sovjetske vlade nastopno:

«Tradicijonalna elasticiteta angleške politike je dovedla do priznanja sovjetske Rusije. Ta pametni korak bo našel ravno tako močan odmev, kakor rapallska pogodba (med Nemčijo in Rusijo). Korak Italije zasluži tem večjo pozornost, ker je rimska vlada obenem s priznanjem Rusije že tudi nominirala kandidata za mesto poslanika v Moskvi, čigar imenovanje je odvisno le od ruskega agrementa. Položaj Francije je sedaj manj ugoden, obenem pa se je zmanjšala tudi enotnost Male antante. Francija ima malo zaveznikov in ti zavezniki so večkrat v zelo neprijetnem položaju. Glede vprašanja starih ruskih dolgov in inozemske lastnine se je mogla Francija zadostno prepričati o naši moči. Potrebno je, da se francoski politiki svarijo pred taktiko ustrahovanja sovjetske vlade, sicer bodo z raznimi presijami prisiljeni k popustljivosti. Mi se ne damo ustrahovati. Proti nam se mora nastopati z realnimi argumenti. Ureditev odnošajev do vseh držav, ki je bila vedno naš cilj, stopa v fazo praktičnega izvrševanja.»

Milan, 11. februarja. s. Moskovski poročevalec lista «Corriere della Sera» Zingarelli objavlja v svojem listu nekatere važne izjave Leninovega naslednika Rikova. Rikov je izjavil med drugim:

Smernice našega delovnega programa so nadaljevanje političnega delovanja Lenina. Napram drugim narodom bo sovjetska Rusija zasledovala politiko ohranitve miru in bo pri tem stremela za tem, da utrdi položaj sovjetske republike. Sovjetska vlada ne namerava osvajati tujih ozemelj, niti ne podvreči si druge narodnosti. Vendar pa je položaj v Evropi tako vznemirljiv, da mora Rusija imeti veliko vojsko, da prepreči mogoča presenečenja. Da ohranijo uspehe oktoberske revolucije iz leta 1918. so morali boljševiki več let nositi težka bremena.

Moskva, 11. februarja. h. V petek dopoldne je marchese Paterno izročil italijansko noto, podpisano po Mussoliniju v kateri se naznanja pravno prinanje sovjetske vlade s 7. februarjem ter imenovanje kraljevskega veleposlanika. Pri tej priliki je Kalinin povdarjal gospodarski pomen italijanskega koraka ter izrazil prepričanje, da mu bodo kmalu sledile tudi druge države Evrope. Predsednik Rikov je izrazil svoje veselje, da predsednik italijanske delegacije Paterno ni bil imenovan za charge d' affaires, temveč takoj za veleposlanika. Kamenev je opozoril na paralelnost italijansko-ruskih odnošajev. Krasin je izrazil željo, da bi bodoči odnošaji stali tudi na podlagi produktivnega programa. Litvinov, kateremu je bila izročena nota, je zagotovil Italiji simpatije Rusije.

NADALJNA PRIZNANJA RUSIJE.

Moskva, 11. februarja, j. V političnih krogih se govori, da bo Norveška v kratkem sledila vzgledu Anglije in Italije ter priznala sovjetsko Rusijo. Sledile bodo nato Holandija, Jugoslavija in Belgija.

Dunaj, 11. februarja, h. V najkrajšem času, najbrže že v prihodnjih dneh, bo tudi avstrijska republika priznala sovjetsko Rusijo.

Inozemske borze

11. februarja.

CURIH: Beograd 6.85, New-York 574.50, London 24.76, Pariz 26.30, Milan 25.15, Praga 16.70, Budimpešta 0.0201, Bukarešta 2.04, Sofija 4.25, Dunaj 0.0081.

TRST: Beograd 27.25 do 27.45, Dunaj 0.0320 do 0.0325, Praga 66.40 do 66.75, Pariz 104.25 do 104.80, London 98.40 do 98.65, New-York 22.80 do 22.90, Curih 397 do 400, dinar 27.25 do 27.60, carinski franki (20 zlatih) 87.75 do 88, uradni tečaj zlate lire 442.52.

DUNAJ: Beograd 849 do 853, Berlin 13.95 do 14.55, Budimpešta 2.42 do 2.52, Bukarešta 3.65 do 3.67, London 305.400 do 306.400, Milan 3109 do 3121, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3222 do 3238, Praga 2063 do 2073, Sofija 518 do 522, Curih 12.345 do 12.395, dolarji 70.860 do 71.200, lire 3105 do 3125, dinarji 846 do 852.

PRAGA: Beograd 41.46, Rim 152.25, London 150.05, New-York 34.8350.

BERLIN (v milijonih): Beograd 50.872, Milan 184.535, London 18.054.750, New-York 4,189.500.

NEW-YORK: Beograd 118.75, Berlin 0.000.000.0022, London 430, Pariz 455.50, Curih 17.41, Italija 437.50, Dunaj 0.14, Budimpešta 0.36, Praga 291.

TERMINSKA KUPČIJA S KAVO.

(Cene za 100 kg netto, brez skonta.)

Trst, 11. februarja: za marc 650, 630; za majnik 640, 625; za julij 640, 625, za september 640, 625; za december 635, 620. Tendenca čvrsta. Cene so v minulem tednu poskočile za 50 lir, od 600 na 630 itd.

Novinarstvo in naše sodstvo

«Den Mut seiner Meinung soll der Journalist haben und keine Menschenfurcht kennen; im richtigen Augenblick das rechte Wort finden und dazu so schreiben, dass die Wahrheit nicht verletzt oder gar zerstört, sondern dass sie gehört, aufgenommen und befolgt wird.»

Mohr, «Zeitung und neue Zeit.»

Še pred nedavnim, 1913, je na nekdanjem Pruskem mogel odličen pravnik (Wulffen) konstatirati razveseljivo dejstvo, da si je sodstvo njegove dežele kljub vsej pravniški učenosti ohranilo «objektiven pogled in toplo srce za pravice in potrebe novinstva». Ob tej konstataciji je dostavil k vprašanju razmerja med justico in novinstvom: «Novinstvo se je razvilo v organ, poklican k sodelovanju na vseh strokah človeških ved. Brez novinstva danes ni mogoč napredek v življenju države, ne v politiki, ne v upravi in ne v sodstvu. Justica in novinstvo sta dva faktorja kulture. Oba imata enake cilje, in bi zato sedaj in v bodoče morala biti sodruga v interesih. Če si pa takšna dva faktorja med seboj nasprotujeta, potem je temu krivo le to, da se ne razumeta.» Odlični pravnik še dostavlja: Na radost smem ugotoviti, da se je razmerje med justico in novinstvom v zadnjem času zelo izboljšalo. Oba dela imata dobro voljo, da se razumeta. —

Tako 1913. v Nemčiji, kjer imajo isti tiskovni zakon, kakor ga imamo doslej pri nas, (v celi SHS, kajti avstrijski, hrvatski in srbijanski tiskovni zakoni so v bistvu enaki).

V stari Avstriji je bilo vedno tako, kakor nekdaj v Nemčiji. V napredku Avstrija ni sledila. Pred več ko 50 leti so avstrijski novinarji in pravniki do najuglednejših znanstvenikov težko obžalovali reakcijonarnost avstrijskih sodišč v tiskovnih zadevah in ugotavljali, da se itak ne najboljši zakon od leta do leta slabša radi reakcijonarne ozkosrčnosti, s katero uporabljajo ta zakon sodišča.

V Jugoslaviji še nimamo novega tiskovnega zakona. S starim pa smo obdržali še nekaj več. Obdržali smo tudi avstrijskega duha. To ni potrebno. Tudi za sodišča od okrajnega pa do kasacijskega, velja očitek, ki velja za velik del ostale «višje» birokracije: Pozabili so, da smo imeli revolucijo. Ali bolje, niso je bili deležni, mnogi gospodje sodniki, revolucije v svojih glavah. Obdržali so v sebi avstrijskega duha, ostali so napram novinstvu ozkosrčni reakcijonarci.

Individualne častne izjeme le potrjujejo pravilo. Vse ono, česar tiskovni zakon nima izrecno v sebi in kar vanj interpretira reakcijonarno mišljenje, kakršno je prevejalo avstrijsko gosposko zbornico pred 70 leti. — vse ono je našim sodnikom še danes norma. Oni nimajo v sebi dovolj odvažnosti in možatosti, da bi izjavili: Vezani smo na avstrijski tiskovni zakon le po njegovem logičnem smislu, ne pa tudi na nekdanjo voljo avstrijske gosposke zbornice, raznih svetnikov dunajske kasacije in na staro, novinstvu izrecno sovražno reakcijonarno prakso. Naši «tiskovni» sodniki nimajo več dovolj lastnega, niti v volji niti v teoretskem znanju, da bi hoteli pravo razvijati, ustvarjati novo prakso, ki bi odgovarjala veljavnemu, torej obveznemu zakonu, obenem pa upoštevala, da se menja duh zakonov z duhom časa. 30. oktober 1918 ravno tako ne velja za pravno prepričanje naših sodnikov, kakor očividno tudi Montesquieu svojega velikega dela ni pisal zanje. Pač pa naše novinstvo še vedno čuti starega dunajskega sovražnika, ki z onstran svojega političnega groba sega s koščeno roko v naše novinske stolpce. V premnogih naših sodnikih je ta duh našel pripravne medije.

V strokovnih krogih se na sploh vedno bolj množe pritožbe proti slabšanju justice. Vzroki so različni. Gotovo pa ni med njimi zadnji, da izginja stari pravniški duh, smisel za premišljeno sojenje, smisel za teoretično proučenje poedinih praktičnih slučajev. Še prav posebno občutno in očividno je to upadanje v tiskovnih zadevah. Ne vem, če so v celi Sloveniji (incl. kasacijo) danes trije sodniki, ki se bavijo s praktično in znanstveno tako važno materijo, kakor je pravo novin in tiskovno sodstvo de lege lata, toda v novem duhu.

Še slabeje! Ne le, da ni niti teoretskega znanja, niti zanimanja, — (zopet potrjujejo častne izjeme obče pravilo) — marveč gospodje sodniki so novinstvu osebno nasprotni. Novine so jim nesimpatične. V razgovorih ter opazkah izza sodnega stola se opetovano čujejo mnenja, katerih bi se radoval vsak Auersperg, vsak Lasser in vsak drug minorum gentium Altösterreicher. «Novine niso za nič, lažejo, hujskajo, mešajo, varajo» itd. Ti sodniki ne znajo razlikovati med občo duševno krizo, koje žrtve so sami morda bolj kot mi novinarji — med pogreškami naše splošne kulture sploh, — med izrastki političnega življenja, in med novinstvom in novinami v pravem ožjem smislu. Le «avstrijsko» (t. j. reakcijonarno) misleč človek more reči: Ker se v novinstvu zrcalijo te in te napake nas vseh in našega javnega življenja, zato je treba zatirati to zrcalo, preganjati novinstvo. Od tod v sodstvu «der Zug nach rechts», nagibanje k «močni roki», odtod brezbrižnost za argumente, s katerimi se novine branijo proti šikanam.

Le kdor spozna načelno reakcijonarno razpoloženje tega dela sodništva napram novinstvu, njega brezbrižnost za teorijo in njega nepoznanje novinstva, ta razume v zvezi z zastarelimi pravniškimi tradicijami in cokljami, da prihaja doba, ko se bo moralo novinstvo energično upreti takšni nazovi - justici.

Takšni prizori se ne smejo več ponavljati, da sede sodniki nad tiskovno zadevo očitno sekirani in da ravno tako jasno očitujejo, da jim sploh ni mar posvetovanja o stvarnih argumentih. Pravi testimonium paupertatis za naše sodstvo pa je, da mu niti okostenela reakcijonarna avstrijska praksa več ne zadostuje, marveč da je jugoslovanska tiskovnosodna praksa naših senatov često še **strožja**, kakor doslej veljavna staroavstrijska teoretska razlaga in stara reakcijonarna praksa. Naši sodniki so danes za novinstvo slabejši, kakor so bili avstrijski njih kolegi v zbornih senatih pa gori do kasacije (slednja je pri nas nepravilno sodila glede čl. III./68). Tako se očituje 30. oktober v našem sodstvu, da je avstrijska reakcijonarna tiskovnosodna praksa bila bolj liberalna, kakor je naša! **Dr. V. K.**

Gonja proti kmetijski družbi

Brezvestna igra, katero je uprizoril bivši podpredsednik prof. Jarc proti družbi, rodi žalostne sadove. Že drugič sklicani občni zbor, ki naj bi pomagal družbi zopet do rednega dela in poslovanja, je bil vnovič odgođen. To je atentat na družbo, ki mora najti prej ali slej svoje zasluženo plačilo! Zgodilo se je to pod zločinsko krinko, da so pri družbi milijonske malverzacije. Tako se skuša to najstarejšo in najzaslužnejšo stanovsko organizacijo spraviti ob ugled, ki ga je uživala doslej ves čas svojega obstoja med narodom.

Že prvi korak, ki ga je napravila pokrajinska uprava v prilog družbi, je bil zgrešen. Na vseh merodajnih mestih se priznava, da je bilo imenovanje vladnega komisarja povsem nepostavno. Toda vsak je mislil, da se bo tem bolj hitelo, da se s pravilno volitvijo uprava čim bolj zopet spravi v roke poklicanega glavnega odbora. Komisar sam je dobil nalog, da skliče do konca januarja občni zbor. Toda ravno tista vlada, ki je poslala komisarja in naročila sklicanje občnega zbora, je sedla pod brezvestno pretvezo, ki so jo skonstruirali klerikalci, da se gode pri družbi nerednosti v milijonskih zneskih, svoj sklep in preklicala vnovič občni zbor ter ga odgodila na nedoločen čas. Vlada je klerikalni stranki ugodila na golo osumničenje, ne da bi bila prej vprašala svojega zastopnika pri družbi, koliko je resnice na tem.

Tako pomaga vlada sama ubijati prevažno strokovno organizacijo in njeno delovanje. Ali pa mar misli vlada, da je sedanje provizorno vodstvo pri tako obsežnem podjetju, kakor ga vodi Kmetijska družba, koristno za družbo? Vse to brezvestno in žalibog uspelo početje političnih intrigantov kaže, da se vlada veliko premalo zaveda družbenih nalog, veliko premalo pa tudi posledic, ki se porajajo iz nastalega položaja za družbo in njene podružnice. Vprašanje pa tudi nastane, če je to prav, da se vlada vdaja podlim denuncijacijam in da jim daje več vere, kakor od nje postavljenemu vladnemu komisarju, ki je že dva meseca pri družbi in ki je v prvi vrsti poklican, dajati potrebne informacije o poslovanju pri družbi.

Družba ne trpi danes zaradi poneverb, ker jih sploh ni, pač pa trpi na tem, da se ji sistematično izpodkopuje veljavo in ugled med ljudstvom, ona trpi, ker se vlada identificira z zločinskimi denuncijanti, dasi ima svojega zaupnika pri družbi. Kmetijska družba trpi, ker ne pride do svojega rednega poslovanja in gospodarstva.

Vsega tega kriva je pa SLS s prof. Jarcem, ki družbene interese tepta, namesto da bi jih ščitil. On je kriv, da ni bilo občnega zbora 8. novembra, on je zakrivil s svojimi mahinacijami, da je vlada preklicala občni zbor dne 16. decembra in on je kriv, da se je od vlade same naročeni in sklicani občni zbor dne 30. januarja zopet na neopravičen način odgodil.

Prof. Jarc je kriv, da se teptajo in gazijo pravice družbenih članov in podružnic in da se izpodkopuje ugled in delovanje te popolnoma avtonomne korporacije, v katero se nima nihče drug vtikati. Bolj brezvestne intrige, kakor ta o milijonskih malverzacijah, ni in **bolj klaverne vloge, kakor jo je igrala pokrajinska uprava v tem slučaju, tudi ne more biti.** Nezaslišano je, da centralna vlada v zadnjem trenutku pred občnim zborom več «verjame» triku pavšalnega osumljenja za milijonske poneverbe, kakor pa besedam vladnega zastopnika, ko je že dva meseca pri družbi in ga vlada niti vprašala ni, če je kaj resnice na teh zlorabah ali ne.

Tako nasilstvo je mogoče le pri nas. Toda vsaka sila do vremena! Ni še izpregovorjena zadnja beseda o tem poglavju družbine zgodovine. Gotovo pa je že danes, da ni imela družba v teku svojega poldrugostoletnega delovanja in obstanka nikdar tako okrutnega ubijalca svojih interesov, kakor ga ima v bivšem I. podpredsedniku prof. Jarcu — žalostnega spomina. Poklican pospeševati nepristransko njene interese, jo je pestil in zlorabljal v svoj strankarski prid, dokler je mogel. Ali je mogoče, da prestopi tak človek še kedaj prag družbine hiše?

Še bolj je pa žalostno, da se je našla stranka, ki je slučajno na krmilu in se tako grdo igra z zavodom, ki je na srcu vsem poštenim Slovencem. Radikalska stranka je s tem korakom tudi pred celokupnim kmečkim stanom slovenskim razkrinkana kot stranka, kateri je samo «posao» na srcu in ki za malo uslugo klerikalcev uničuje, kar so drugi ustvarili z desetletnim požrtvovalnim trudom.

(Op. uredn.: Na vprašanju «Kmetijske družbe» je videti vso nemoralnost koalicije, ki izdaja «Narodni dnevnik». Odgoditev občnega zbora «Kmetijske družbe» je taka lopovščina, da bi pričakovali, da jo vsa koalicija obsodi, kakor ji gre. A ubogi kmetijci morejo svoje ogorčenje priobčevati samo s podpisom. G. Železnikar pač noče. Denar sveta vladar! A gg. se motijo. Z denarjem samim se politika ne dela. In morda celo komu drugemu pade mrena z oči, kaj se je zgodilo, ko se je okoli «Narodnega dnevnika» osnovala nelepa koalicija . . .).

Celjski občinski svet

Celje, 11. februarja.

Občinski svet celjski je na današnji seji soglasno in energično protestiral proti odloku ministrstva za socijalno politiko, ki je ukinil za leto 1924. legalno izvoljeno stanovanjsko oblast za Celje in okolico ter postavil za ta urad vladnega poverjenika. Pravni referent obč. sv. dr. K a l a n je utemeljeval protest s sledečimi dejstvi:

Predlog stanovanjskega sodišča je bil stavljen ministrstvu za socijalno politiko šele 28. decembra, torej tik pred potekom funkcijske dobe prejšnjega stanovanjskega oblastva, proti kateremu je naperjen, akoravno se je vedelo, da bo ob novem letu izvoljena nova stanovanjska komisija. Magistrat in stanovanjska oblast nista bila nikdar obveščena o kakih obdolžitvah, niti ni bil kak funkcijonar stanovanjskega oblastva o istih zaslišan, kar bi se vsekakor moralo zgoditi. Tudi ne navaja vladni odlok nobenih konkretnih dejstev ali trditev. Ukrep sam pa je storjen po novem letu, ko je bila že nova komisija izvoljena, torej proti njej, akoravno še ni začela poslovati, in torej ni mogla ničesar zakriviti. S tem je ukrep, ki velja za celo leto 1924. in ki odpravlja institucijo samo namesto oseb in je radi tega nezakonit.

K zapisniku se oglasi obč. sv. K o r e n (socijaldemokrat), ki žigosa nepravilno postopanje občinskega odbornika S t e r n a (bivšega člana socijalističnega kluba), ki je poročal uslužbencem elektrarne očividno neresnico, da je socijalistični klub glasoval za neki predlog glede odpustitve uslužbencev tega podjetja, ki pa sploh ni bil stavljen. Obč. sv. dr. Kalan (JDS) se pridruži temu protestu in tudi vsi ostali odborniki in to tem bolj, ker si je g. Stern prilastil že ob neki drugi priliki celo eksekutivno oblast, ki gre edinole županu, oziroma magistratnemu predstojniku.

Učiteljstvu vseh celjskih osnovnih šol se dovoli za čas od 1. julija 1922 do 1. marca 1923 odškodnina za stanarino v smislu čl. 299 finančnega zakona za leto 1922./1923. «Uradni list» št. 105.

Politične beležke

+ Zamere med Nemci in radikali. Radikali so hudo zamerili nemškemu poslancu Moserju ker je v zakonodajnem odboru pri razpravi o predlogu glede centralne uprave glasoval proti vladi. Radikalska «Tribuna» obdeluje Moserja in njegov klub z očitki, da je nelojalen in nekorekten, ker kot del vladne večine tako nečuveno krši disciplino. Oficijelni organ nemškega parlamentarnega kluba «Deutsches Volksblatt» zavrača očitke, povdarja, da nemški poslaci varujejo in bodo varovali *proste roke napram vladi*. Poslanec Moser da ni moralično nikakor bil obvezan napram vladi, ker v odsek ni bil izvoljen na radikalski temveč na samostojni nemški listi. Članek «Volksblatta» preveva ironija in prikrita grožnja kar da Moserjevo ravnanje tolmačiti tako, da nemški poslanci pripravljajo novo iztiskavanje, k čemer jim bo posebno dobrodošla tudi sobotna goljufija vlade, ki je Nemcem ukradla glas. «D. Volksblatt» je naravno sila ogorčen. Račun bo drag. Bogme, klavrna klapa je tale radikalska vlada s svojimi nemškimi in turškimi zavezniki, ki molzejo, pazarijo in sleparijo drug drugega kakor v ciganskem šotorišču. In taka večina bo kmalu že obhajala obletnico svojega «vladanja nad nacijonalno državo jugoslovensko!»

+ Grožnje in vabe. Bojazen radikalov pred opozicijskim blokom postaja vse očitnejša. Oficijelna «Samouprava» ji daje duška v nedeljskem uvodniku, v katerem pod krinko kritike o «Davidovićevih potezah» grozi in vabi v sledeči precej razumljivi obliki: «Taktične poteze izzivajo naravno, morda celo v večji meri, taktično obrambo vlade in njene večine. V tem oziru so mogli dobiti Radićevi odposlanci, tudi brez razgovora z radikalci, pravilne informacije. Naš položaj v celi tej igri opozicije je jasno označen. Državno in narodno edinstvo predstavlja za življenje in bodočnost našega naroda nekaj, kar mora stati nad vsemi partijskimi kombinacijami in smicalicami. (Kako pojmujejo radikali narodno jedinstvo je znano. Op. ur.) Na temelju tega edinstva, v soglasju s predpisi ustave, ki ga sankcijonirajo (ki pa radikale ni zadržala od Markovega protokola!), izvaja radikalna stranka državne zadeve, kolaborira, sedaj in v preteklosti in to bo delala tudi v bodočnosti, s skupinami, ki gredo v tem osnovnem vprašanju po isti poti. Nasprotno tej državni politiki, ki jo vodi radikalska stranka ne naglaša g. L. Davidović nobene koncepcije, ki bi količkaj bila podobna državni politiki. Da se s takim delom ne more imeti uspeha, se bo kmalu pokazalo.»

+ Politična ugibanja. Po svojem povratku iz Beograda sta radićevska delegata v soboto referirala vodstvu HRSS o svojih razgovorih z opozicijonalnimi šefi. Izgleda, da na tej konferenci ni prišlo do nobenega konkretnega sklepa. Nedeljski «Jutarnji list» (ki ga je pa med tem Radić slovesno izobčil iz edinozveličavne svoje čovječanske republike) vé povedati, da je smatrati kot «rešena vprašanja, sledeče točke: 1. Radićevskih poslancev odide v Beograd potrebno število, da se vrže radikalska vlada in s tem ustvari nova politična situacija. 2.) Radićevci po dosedanjem stanju razgovorov ne stopijo v opozicijo kot stranke, ki bi po padcu radikalske vlade bila obvezana tudi na prevzem oblasti na osnovi daljšega sporazuma. 3.) Termin za odhod v Beograd bo odrejen po razmerah v samem parlamentu in je že vse pripravljeno, da v slučaju potrebe določeno število radićevskih poslancev podpre glasovanje proti vladi. — Zagrebški poluoficijozni radićevski «Hrvat» zopet objavlja, da je radićevce poslal dr. Korošec v Zagreb nazaj, češ, da bi dohod radićevcev v skupščino, preden je blok ustvarjen, mogel koristiti le Pašiću, ki bi podal demisijo in jo izrabil v lastno korist; ni toraj izključeno, da bi Pašić izposloval mandat za volitve ter razpustil skupščino «Hrvat» s tem naziranjem ni zadovoljen ter zavrača dr. Koroščevo argumentacijo z utemeljitvijo, da bi s prihodom radićevcev v skupščino na vsak način nastala nova situacija: opozicija bi odbila rimsko pogodbo, kar bi bilo velikega mednarodnega pomena, osobito v današnjem mednarodnem položaju; ta pomen pa bi posebno podprlo dejstvo, da je ravno federalistični blok(?) izpodbil rimsko pogodbo. Seveda so to le besede, ker radićevci imajo popolnoma na prosto dano, da se vsak trenutek odpeljejo v Beograd in tam skupno z ostalo opozicijo preprečijo rimske pogodbe — dokler je še čas. — Tudi beograjski listi so seveda polni raznih kombinacij. Radikalske «Beogradske Novosti» vedo povedati, da ima vlada sledeči načrt: predvsem dovršiti konvencije z Italijo, nato odpraviti proračun, ki mora do 1. aprila biti gotov. Ko bo proračun pod streho, naj nastopi ministrska kriza, ki pa bo trajala le par dni. Novo vlado bodo sestavili radikali s prečanskimi demokrati. Volitve se bodo vršile s parolo: «Srbi vkup!» — Take informacije so kajpak navadna ugibanja beograjske Čaršije, pa se čitajo kakor stoletna pratika.

+ Prememba posesti. S 1. januarjem je tednik «Nova Pravda», «glasilo» narodno-socialistične stranke v Ljubljani prešlo v režijo in račun «Zvezne tiskarne», ki je, kakor znano, last Jadranske banke. Vse izdatke plačuje ta zavod. Marsikdo, ki slabo vidi, bo zdaj bolje videl in razumel.

+ Drzni lažniki so naši častitljivi SLS. Na podlagi avtentične informacije smo javili, da so klerikalci sklenili, da se ima povišati občinska trošarina za vino od 2 na 4 Din in bo torej skupaj z državno trošarino znašala 4.35 Din. Kdor malo pozna razmere, ta ve, da je to strahovit udarec našemu vinogradništvu. Za naša vina zlasti za dolenjska in bizeljska vina je Ljubljana prvorazredni sigurni konsument. Izvoz teh vin zadeva na razne težave. Ta vina so in ostanejo v glavnem namenjena domačemu konzumu. Poslanci Slovenije, t. j. 21 tigrov niso za izvoz nič storili. Zdaj pa hoče SLS vzeti še Ljubljano. Predlog na povišanje trošarine je bil sklenjen v sporazumu med Peričevimi socialisti in SLS. Nato je v finančnem odseku občinskega sveta bil predlog sprejet z glasovi SLS in je kot predlog odseka že bil na dnevnem redu zadnje seje občinskega sveta. Ta predmet pa pride na vrsto šele na seji 14. t. m. Vsi klubi so dobili v roko pismeni predlog za to povišanje. Vkljub temu glavno glasilo ljubljanskega škofa drzno taji, češ da na tako zvišanje nihče ne misli. To je prav katoliško. Vihar ogorčenja zoper brezvestno «avtonomno» davčno politiko SLS gre po vsej deželi. Tudi «Slovenčeve» laži ne bodo prikrile ljudstvu resnice.

Iz demokratske stranke

Lep ustanovni občni zbor K. o. JDS se je vršil v B r e g a n i na Dolenjskem v nedeljo dne 10. febr. Okrog sto mož je zasedlo dvorano pri g. Kalinu in z velikim odobravanjem sledilo izvajanjem odposlanca centrale dr. Rapeta. Vseskozi stvarnemu poročilu je sledila daljša debata, v kojo so posegli m. dr. gg. župan Pangerčič, Friegl, Mavran, Jelenik, Kalin Alojzij in Jurkošek. Vsi so iznašali upravičene težnje našega ljudstva, ki so se nato v obliki resolucije predložile zborovalcem v odobrenje. Med viharnim odobravanjem so bile sprejete resolucije o odmeri davkov in taks, o previsokih dokladah na vino, o agrarni reformi, o regulaciji Save, o kuluku, o pospeševanju živinoreje, o uvedbi dobrega živinskega plemena, o kolkovanju osnovnošolskih izpričeval ter je bila končno soglasno izražena želja, da se občina Velika Dolina priklopi politični in sodni oblasti v Brežicah in odcepi od krškega okraja, ker je Brežicam neprimerno bližje. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika g. Franc Jelinek, za 1. podpredsednika g. Janez Pangerčič, za 2. podpredsednika g. Janez Friegel, tajnik g. Franjo Herzog, za blagajnika g. Jurij Novoselič, za odbornike pa gg. Alojzij Mavran, Janez Kavečič, Jurij Semanič in Miha Bajo. V strokovni kmetijski odsek sta bila izbrana gospoda Josip Kalin in Ernst Uribar. Po prisrčnih zaključnih besedah novoizvoljenega predsednika so se zborovalci razšli s trdno vero v zmago resnične demokratske misli in z odločno voljo sodelovati pri izboljšavanju našega gospodarskega položaja.

V Šmartnem pri Litiji se je tudi vršilo predavanje o davkih in taksah. Okrog 70 ljudi je napolnilo predavalnico ki so vsi z zanimanjem sledili izvajanjem g. Cimermana.

Mladinska organizacija.

Ustanovitev nove organizacije v Sp. Šiški. V nedeljo, dne 10. febr. se je vršil v gostilni «Pri Križu» sestanek napredne mladine za ustanovitev pripravljalnega odbora «Mladost» za Sp. Šiško. Izvolil se je sledeči odbor: Vlah Josip, predsednik, Omejec Rudolf, tajnik, Šterle Bernard, blagajnik. V odbor pa: Vlah Maks, Delinar Drago in Križ Franjo. Mlade bojevnike iskreno pozdravljamo in jim kličemo naprej do zmage!

Teren za novo organizacijo se pripravlja v Zagorju, Kranju in Zg. Šiški, kjer se v kratkem ustanovijo pripravljalni odbori.

Sodišče

§ Večje tatvine v sevniškem okraju. Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjala dne 9. febr. tatinska družba: delavca Korošec Anton in Jakob, sodar Lenič Rudolf in zasebnica Lenič Antonija, vsi iz Razborja. Oba Korošeca sta v noči od 1. na 2. novembra 1923. ukradla iz zaklenjene trgovine Pavla Stegarja v Šmarju pri Sevnici razno manufakturno blago v vrednosti nad 7000 Din ter v noči od 15. na 16. novembra iz hleva Antona Kolarja več gosi in kokoši. Anton Korošec in Rudolf Lenič sta izmaknila prejšnjo noč iz zaklenjene tage Ane Anfast na Ponikvi gonilni jermen v vrednosti 750 Din. Vrhutega sta Rudolf in Antonija Lenič ukradene stvari prikrila in jih razprodajala. Svoje dejanje sicer tajita ter trdita, da sta blago, ki se je še našlo pri njima kupila od nekega krošnjarja. Obsojeni so bili Anton in Jakob Korošec na 8 mesecev, Rudolf Lenič na 4 mesece in Antonija Lenič zaradi soudeležbe pri tatvini na 3 tedne poostrene ječe.

§ Povozil jo je. Posestnik Josip Fišer od Sv. Trojice je dne 2. junija vozil pri Sv. Benediktu prehitro in je povozil Marijo Roller. Okrožno sodišče v Mariboru ga je obsodilo na 150 Din denarne kazni, oziroma na 3 dni zapora in Mariji Roller mora plačati 2556 Din.

§ Mariborska porota. Za mariborsko poroto, ki prične zasedati dne 3. marca so razpisani sledeči slučaji: Dne 4. marca pod predsedstvom dvornega svetnika Fona, proti Lovrencu Drevenšeku zaradi umora. Dne 5. marca pod predsedstvom v. d. sv. Stergarja, proti Pavlu Madaru zaradi težke telesne poškodbe. Dne 6. marca pod predsedstvom v. d. sv. Posego, proti Štefanu Pozveku zaradi ropa. Pričakuje se, da bo še daljnjih 7 slučajev zaradi umora za sedanje porotno zasedanje razpisanih.

§ Selski dvoboj. Jenkovi so sedeli okoli mize v prijazni kmetiški izbi in čitali, oziroma se pogovarjali in zabavali. Naenkrat pa so začuli drseče korake pod oknom in najpogumnejši je stopil ven, da se na licu mesta informira o nenapovedanem posetu. Pred hišo je ugledal prijatelja J. O. in ga po običajnih podravnih formalitetah vprašal, kaj išče krog tuje hiše? J. O. je s korenito selško uljudnostjo odgovoril, da nikogar nič ne briga, da sme vsak po cesti itd. Beseda je dala besedo in vnel se je dvoboj, pri katerem je J. O. bil spreten in zabodel nasprotnika z nožem v trebuh ter ga težko ranil. Pri prvi obravnavi je bil J. O. obsojen na 8 tednov, njegov nasprotnik pa na 50 Din globe. Prijavila sta vzklic, J. O. bo vseeno odsedel in plačal stroške ter odškodnino za bolečine, Jenko pa je bil oproščen.

§ Zopet z nožem. Dne 27. avgusta je gnal posestnikov sin Josip Kolar v spremstvu svojega očeta par volov iz Rajhenburga proti Vidmu. Ko je srečal na potu tri fante, jih je brez pravega povoda nahrulil, češ, da jih bo ošvrkal z bičem. Došlo je do prerekanja, med katerim je Kolar potegnil nož in začel z njim otepati okrog sebe. Fantje so zbežali, Kolar pa kakor pobesnel za njimi. Ob železniški progi ga je ustavil vojak, ki je bil baš tam na straži, a Kolar ga je nahrulil s psovkami, ki so vsebovale tudi grdo žaljenje kralja. Enako je opsoval potem v Vidmu orožnika, ki ga je aretiral. Za svojo posurovelost in podivjanost je dobil te dni pred celjskim okrožnim sodiščem 4 mesece težke ječe.

Naši kraji in ljudje

Lucien Tesnière

Bilo je za časa koroškega plebiscita. Mirne ceste v dotlej zapuščenem Rožu so oživele; dan za dnem so se podili po njih avtomobili z raznimi inozemskimi komisijami, kojih člani pa so se zadovoljili s tem, da so se iz avtomobilov informirali o narodnostnih razmerah plebiscitnega ozemlja. Temu primerna je bila seveda tudi njihova informiranost. Izjemo je tvorilo je par ljudi, ki so skušali prodreti v bistvo koroškega problema. Na enega smo postali takrat Slovenci posebno pozorni. Potoval je peš po koroških vaseh, se informiral o vsem, se razgovarjal s kmetom in župnikom v lepi slovenščini in končno v veliko presenečenje vsakega pristavil, da je Francoz. Kmalu ga je poznala slovenska Koroška in kjer se je pojavil, so ga naši ljudje simpatično pozdravljali. Ta naš prijatelj je bil Lucien Tesnière, član francoske misije. Nemci so kmalu zvedeli za njegove simpatije do nas in so mu jih o prvi priliki poplačali z batinami. Ker je imel pogum, da se je potegnil za nekega našega rojaka, ki so ga napadli celovški heimvörovci, je fakinaža navalila nanj blizu hotela jugoslovenske delegacije. Takrat je naš prijatelj temeljito spoznal koroške razmere, kar pa je v njem seveda le utrdilo simpatije do Slovencev.

Med plebiscitom je parkrat obiskal Ljubljano in Bled, vzljubil naše kraje in jezik ter sprejel ponudeno mu mesto na ljubljanski univerzi. Od tu ga je sedaj poklicala francoska vlada na stolico slovanske filologije v Strasbourg. Tekom triletnega bivanja v Ljubljani je Tesnière razvil intenzivno delavnost za jugoslovansko - francosko kulturno zbližanje, vživel se je v naše znanstvene, socijalne in narodne razmere tako, da si lahko lasti samostojno sodbo o vseh pojavih našega nacijonalnega življenja.

Tesnière je rodom iz Normandije; rojen je l. 1893. v Rouenu. Študiral je slavistiko na vseučiliščih v Parizu, Leipzigu in na Dunaju. Rešetar, Vondrak in Leskien so mu bili profesorji. Vojna je tudi njega iztrgala iz naročja znanosti in ga vrgla na bojišče. Po ofenzivi v Champagni je prišel v nemško vietništvo in tu v stik z ruskimi vjetniki, s katerimi se je kot vnet slavofil kmalu sprijateljil. Po vojni pa je je z vso vnemo zopet poprijel študija slovanske filologije in od koroškega plebiscita sem posebno slovenščine. V to svrho je prepotoval celo Slovenijo in proučeval naša narečja. Na teh potovanjih je zbral gradivo za svoje delo o slovenski dvojini, ki se tiska v Parizu in izide tekom leta. Redno je objavljal v «Revue d' Etudes Slaves» recenzije o slovenskih knjigah in v «Bulletin de la Société de Linguistique de Paris» je izšla njegova študija o štajerskih nazalih. Za zbirko slovnic, ki jih izdaja «Institut d' Etudes Slaves» v Parizu, pripravlja slovensko slovnico. V «Ljubljanskem Zvonu» je izšlo njegovo predavanje o Molièru. Izborno urejeni in vsem pristopni «Francoski institut» v Ljubljani je ustanovljen po njegovem prizadevanju. Biblioteka instituta obsega danes okrog 2500 najboljših francoskih del. Slovenska knjiga je po Tesnièru našla pot tudi v Francijo. Knjižnica «Ecole des langues orientales v Parizu», ki je leta 1919. imela 8 slovenskih knjih, šteje danes po njegovi izbiri — 800 slovenskih knjig, med njimi kompleten «Ljubljanski Zvon», «Dom in Svet», «Kranjsko Čebelico», Pleteršnikov «Slovar», Škrabčeve «Platnice» itd. S tem je omogočen tudi študij slovenščine francoskim slavistom.

Naše dijaštvo je dobilo v Tesnièrju naklonjenega prijatelja, ki je zastavil ves svoj vpliv za to, da dobe tudi slušatelji ljubljanske univerze od francoske vlade primerno število štipendij, ki naj jim omogočijo študij v Parizu; in teh štipendij bo od letos naprej 8.

Tesnière je tekom svojega bivanja vzljubil naše kraje in njih krasote; porabil je vsako priliko, da opozori nanje svoje rojake. Uspeh ni izostal. Lansko leto je geografsko društvo kot prvo priredilo svoj izlet v Slovenijo in sledili mu bodo drugi. Na svojem novem mestu bo Tesnière imel mnogo prilike, da nadaljuje začeto delo v prospeh obeh narodov; mi pa mu želimo mnogo uspeha in srečen pot v njegovo domovino v prepričanju, da smo v njem našli iskrenega prijatelja, ki bo vedno rad podpiral naša stremljenja na kulturnem polju.

Janko Vajda †

V nedeljo zvečer je preminul v ljubljanski drž. bolnici g. Janko Vajda, uradnik drž. žel. direkcije. Na videz še krepkega moža je iztrgala kruta usoda rodbini, prijateljem in tovarišem ter vzela vnetega delavca poklicu in javnosti. Od malega postajnega poduradnika se je pokojni Vajda s svojo pridnostjo, vestnostjo in ostroumnostjo povzpel do važnega mesta v komercialni železniški službi. Skupno s pokojnim načelnikom Iločevarjem je zlasti po prevratu pomagal organizirati komercialno in transportno službo v Sloveniji. Bil je izvrsten učitelj osobju na progah in zlasti železničarskemu podmladku v kurzih.

Po ukinjenju ljubljanske direkcije je moral Vajda z mnogimi drugimi v Zagreb in bil je obsojen, da živi ločeno od ljubljene družine. Delal je sicer neumorno (kar so mu tudi v Zagrebu priznali), toda njegovo zdravje je hudo trpelo. Ker mu je manjkalo nege, je prosil, da se ga pusti v Ljubljano. Toda zagrebški zdravnik je dejal, da je zdrav... Ko se je potem Vajda dal ponovno preiskati v Ljubljani, kjer so zdravniki konstatirali, da je bolan in se je skliceval na njihovo mnenje, je prišel — v disciplinarno preiskavo. To brezobzirno postopanje zagrebške direkcije je nad vse vestnega in marljivega moža hudo zadelo ter poslabšalo njegovo zdravstveno stanje. Lani so ga končno premestili k inspektoratu v Ljubljano, toda že je hiral. Sedaj je podlegel bolezni.

Izboren uradnik, blag in kremenit človek, zvest prijatelj odhaja z njim v grob. Demokratska stranka ga je vedno štela med najzvestejše svoje pristaše. Politično društvo za dvorski okraj je njegovo delovno silo zelo pogrešalo že tedaj, ko je bil premeščen v Zagreb; saj je zelo pridno sodeloval pri urejevanju velike knjižnice tega društva in je bil tudi društveni blagajnik. Veliko izgubo pomeni njegova smrt tudi za nepolitična in strokovna društva, v katerih je deloval kot skromen, miren, a tem vnetejši sodelavec. Blag mu spomin.

Pogreb blagega pokojnika se vrši danes, v torek ob 4. uri popoldne iz državne bolnice. Prijatelji in somišljeniki se ga gotovo udeležijo v kar največjem številu.

Srbi in islam

Beograjsko časopisje poroča, da prestopa v zadnjem času mnogo Srbov v muslimansko vero. Vzrok tega pojava je enostaven: ljudje se hočejo ponovno ženiti, ovira pa jih vera in zato prestopajo v islam. Trezni ljudje obžalujejo ta žalostni povojni pojav. Na beograjskem duhovnem sodišču leži okoli 17000 prošenj za ločitev zakona. V zadnjem času pa je dospelo še okoli 1000 prošenj za prestop v turško vero. V muslimansko vero prestopajo predvsem moški in ženske iz severne Srbije, dočim iz Stare Srbije in Macedonije baje ni prišla še nobena prošnja za prestop.

Vsi prosilci so podali izjavo, da se ne strinjajo s pravoslavno vero in da žele prestopiti v turško vero iz čistega prepričanja in ljubezni napram mohamedanstvu. Pri takih izjavah često tudi solze in zakletve prosilca niso izostale. Rešitev teh prošenj pa je v velikem obsegu negativna. Od 1000 prosilcev je bilo doslej sprejetih le 11 oseb v islam. Mnogi so radi odklonitve odšli v Sarajevo, da tam dosežejo to, česar v Beogradu niso mogli. Dogodil se je celo slučaj, da je neki gospod odpotoval v Solun radi prestopa v muslimansko vero in je tam svoj cilj tudi dosegel.

Neki beograjski list, ki obširno poroča o tem najnovejšem pojavu med Srbi, zaključuje svoje poročilo z besedami: Ako merodajne oblasti odločno ne zabranijo prestopanje v islam, preti opasnost, da se naš narod v nekaj desetletjih popolnoma poturči. Malomarno reševanje zakonskih sporov od strani duhovnega sodišča bo ta proces le še pospešilo.

Vlada namerava izdati poseben zakon ki bo jasno preciziral pogoje, pod katerimi je mogoč prestop iz ene vere na drugo.

V kupeju

Maribor, 9. februarja 1924.

Minuli petek je v nočni tišini prav mirno drdral osebni vlak iz Maribora proti Ljubljani. Potniki so se večinoma stisnili v kote, srečnejši so legli po klopeh in začeli dremati. Nekateri so že proti Pragerskemu smrčali, poštni uradnik Cmur se je tudi zleknil in potisnil klobuk čez oči, da bi ga ne motila brleča svetilka pod stropom. Samo postopač Josip Bračun iz Brežic ni imel pokoja. Ponovno se je že poslovil od zaporov, kjer je odpočival radi raznih tatvin. Ko je vlak v polnočni uri drdral skozi pragerske gozdove, je začel Bračun kovati nove načrte, kako bi prišel v mučni brez poselnosti zopet na zeleno vejo. Pilna željne oči so obvisele na počivajočem poštnem uradniku. Z vso gracijozno nežnostjo mu je segnil Bračun pod suknjo in želeč mu trdnega spanja, čisto nanarji. Verzirani žepar pa se je to pot narji. Verzirani džepar pa se je to pot usodno zmotil. Tretji sopotnik v kotu je sicer krepko smrčal, upokojeni poštar pa je imel slabe živce in še kljub zastrtim očem ni zasanjal v nirvane.

Uapsil je Bračuna za tatinsko roko in s kričanjem prebudil potnike, ki so postopača zastražili, dokler ni prišel sprevodnik in ga zaklenil v chambre separée. V Celju so ga izročili okrožnemu sodišču, ki pa ga je blagohotno odstopilo mariborskemu kot pristojnemu pred stavitelju preganjalne pravice.

I.

Nekje možje se posvet'vali,
kako zamorca bi oprali: —
in končno se je sklenilo,
Uporabit — Zlatorog — milo.

(Nadaljevanje sledi.)

Beograd se zabava.

Kljub veliki denarni krizi se Beograd še nikoli ni tako zabaval kakor danes. Zabave se vrstijo druga za drugo. Točno statistiko letošnjih predpustnih beograjskih zabav sicer ne moremo navesti, o njih velikem številu pa priča najbolj dejstvo, da je bilo za zadnjo nedeljo izdanih okoli 60 policijskih dovoljenj za razne zabave, baro, plese in atrakcije.

K poglavju o strokovnjaštvu.

Vojaška akademija v Beogradu potrebuje profesorja nemščine in je razpisala natečaj. Dvakrat se je že sklepalo o prošnjah in je obakrat bilo mesto namenjeno profesorju - kompetentu, ki je z odliko položil profesorski izpit iz germanistike. Toda vojni minister je obakrat uničil izvolitev.

Konkurs se je tretjič ponovil in je bilo mesto oddano profesorju, ki v nemščini sicer ni bogzna kako podkovan, pač pa ima izpit iz srbske zgodovine in zemljepisja ter je za disertacijo pisal o odnosih Srbije in Bolgarije od 12. do 15. veka.

Soditi je, da bo vojni minister potrdil njegovo izvolitev. Vse v znamenju stroke in specializma. Tako meni «Politika».

Čuden prirodni pojav.

V Svetem Križu v Završju, ne daleč od Karlovca, blizu slovenske meje, se vzdigujejo zadnji čas iz zemeljske razpokline topli plini, katere si tolmači tamkajšnje prebivalstvo kot preteči vulkan. Neki inženjerji so v steklenici odnesli nekaj tega plina, a dosedaj še niso dali nobenega pojasnila. Geološki zavod v Zagrebu je mnenja, da so te razpoke posledice nedavnih potresov in da uhaja plin ogljikove kisline ali vodene pare.

Kino

Na žarečem pesku. Ni na svetu bolj enostransko orijentiranega občinstva, kakor baš v filmu, kjer bi človek vsled pestrosti filmovega bistva trdil ravno nasprotno! Kakor hitro se posreči «dobro idoči» kinozvezdi ali zvezdežu uspeti v enem filmu nekoliko bolj, kakor je to običajno potrebno, že drvi film s strahovito naglico po celem svetu — občinstvo pa, ki še sedi pri zadnjem aktu prvega filma, že mrzlično pričakuje drugega, v katerem bo nastopila zopet njegova ljubljenka. Tako gre ta pesem dalje, dokler se občinstvo, ali pa zvezda ne utrudi. Slabo pri početju pa je to, da pri tem gledalec zgubi ostrost kritike, ter vplivan od vrtoglavosti tega načina odklanja vse drugo, kar je mogoče boljše od omenjenega. Ta občutek sem imel danes, ko sem gledal predstavo «Na žarečem pesku» v kino «Ljubljanski dvor». Ne spominjam sem, da bi že kdaj v Ljubljani videl kaj tako okusnega, tako strogo usmerjenega, kakor je baš ta film. Nobene Lie Mare, Eve May, Pole Negri itd. in vendar s stališča umetnosti več, mnogo več, vrednosti, kakor kričeči filmi omenjenih «tovaren». Film je najmodernejše ameriško delo in človek ima zavest da Amerikanec v tisti skriti, notranji umetnosti, idejni skupnosti vendarle pred njačijo Nemcem, ki s svojo hiperprodukcijo marsikdaj ustrele kozla. Značilno je, da film nosi kot čisto skromno opazko tudi še drugi naslov, odlomek Heinejeve pesmi «Asre».... ki umrje kadar ljubi. Kakor nevarno je porabljati Heineja v filmske svrhe, ravno tako posrečeno se mi zdi to pot označenje, ki ne žali, ne skruni, temveč daje decentnemu filmu eksotično smer in mehko barvenost za one, ki sanjajo in so mnenja, da je «Asra» temnopolti narod krasnooko pleme v širni puščavi... ec.

Kino „Ljubljanski dvor“

vljudno naznanja cenjenemu občinstvu, da se vsled dovoljenja mestne elektrarne

vrše predstave

od danes naprej **redno ob delavnikih, nedeljah in praznikih popoldne ob**

3., ½5., ¼8., in 9. uri;

ob nedeljah in praznikih dopoldne ob

pol 11. uri.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Torek, 12.: Zaprto.
Sreda, 13.: «Othello». B.
Četrtek, 14.: «Golobček». C.
Petek, 15.: «Nju», gostovanje gospe Šetinske. Izv.
Sobota, 16.: «Benečki trgovec». D.
Nedelja, 17. ob 15.: «Danes bomo tiči». Izv. Ob 20.: «Tri maske», Smešne precioze», «Priljudni komisar». Izv.
Pondeljek, 18.: «Hamlet». E.

Ljubljanska opera.

Torek, 12.: Gostovanje baletnega zbora zagrebškega narodnega gledališča. Izv.
Sreda, 13.: «Aida». E.
Četrtek, 14.: «Traviata». A.
Petek, 15.: «Mignon». F.
Sobota, 16.: «Faust». Izv.
Nedelja, 17.: «Madame Butterfly». Izv.
Pondeljek, 18.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Torek, 12.: «Mercadet». A.
Četrtek, 14.: «Pri treh mladenkah». B.

Celjsko gledališče.

Torek, 12.: «Gospa z morja». Gostujejo člani ljubljanskega gledališča. Ob pol 16. šolska predstava, ob 20. izven.

•

Celjsko mestno gledališče. Za torek dne 12. t. m. že napovedana igra «Osma žena» se vsled nepričakovano nastalih ovir preloži. člani ljubljanskega gledališča pa gostujejo z Ibsenovo dramo «Gospa z morja». V glavni vlogi Elide Wangel nastopi ga. Marija Vera. Igra je izven abonmana; A- in B-abonenti se opozarjajo, da jim ostanejo lože rezervirane le do torka dopoldne.

Kultura.

Tri enodejanke

(K predstavam ljubljanske drame.)

Viola Vescotelli in Paollo della Corba se strastno ljubita. Vrela korzikanska kri kipi po njunih žilah, saj sta še zelo mlada. Viola je nosečа in Paollo bi se rad oženil z njo. Toda njegov trdi in ponosni oče Prati mu ne pusti. Vescotelliji so namreč razupita rodbina in Violini trije bratje pravi banditje. Zato hoče oče poslati sina k vojakom; tam naj bi sin pozabil svojo ljubico in nezakonsko dete. Sin se upira, a oče ne odneha.

Pustni torek je; maske letajo z godbo in petjem po vasi. Tudi sin Paolo gre z Violo gledat pustno rajanje. A maske ju ločijo.

V hišo starega Pratija vderejo tri maske, poskočni in prepevajoči rdeči harlekin, objestni, na kitaro svirajoči pavliha in melanholični, patetični puščavnik. S seboj prineso čotrtega, ki je neznavestno pijan. Starec popiva z njimi, ki zdaj uganjajo burke, zdaj vzbujajo grozo. Končno odidejo veseli.

A priteče razburjena Viola z vestjo, da so ji maske iztrgale Paolla. Tedaj opazijo, da je dozdevni pijanec, ki ga hočejo pravkar vreči iz hiše, Paollo, zaboden, mrtev. Bratje Vescotelliji so maščevali čast svoje hiše in svoje sestre. Starec, ki prej ni hotel poslušati stare Mancecce ter vsaj zaradi bodočega potomca dovoliti zakon sina z Violo, gleda zdaj v Violi le mater bodočega dedича svojega imetka in naslednika umorjenega sina.

To je vsebina drame «Tri maske», ki jo je spisal mlajši franc. dramatik Charles Méré. Stil je čisto realističen, a nastopanje banditov in zakrinkancev, zlasti pa motiv cavallerine rusticanae čisto romantičen. Umetnost, zgostiti v kratki enodejanki močno tragedijo in vrsto ostro narisanih značajev, zvezati grozo z burko, se je avtorju posrečila. Gotovo je, da zahteva ta drama krepkih nosilcev. Pri nas jih je našla le deloma.

Ga. Juvanova in g. Gregorin sta podajala vročekrvna ljubimka prav dobro; gospa Wintrova je bila zanimiva, duševno poglobljena Mancecca, le slabo razumljiva in pretiha; g. Skrbinšek, oče Prati, sicer brez posebnih individualnih potez, a igralsko povsem zadovoljiv; trije maskiranci pa gg. Rogoz, Plut in Terčič, prvi rezek, živahen in grotesken, drugi vesel in ciničen, tretji z mrtvaško masko zares grozo zbujajoč. Prizori teh maškar so pač najoriginalnejši; toda ker vemo takoj, da je četrta maškara umorjenec, se razpletaj nekam zavlačuje. Morda bi se s pospešnim tempom ta mučni vtisk omilil.

Courtelinov «Priljudni komisar» je povsod znan, zelo efekten skeč. Kar neverjetno je, da bi bil pri nas še vedno novost. Courtelin je napisal nekaj takih jedkih komedij, tudi na birokrate, omejeno lopeče na črkah zakona, stroje brez srca in vesti, o nepravem času stremuške ali zanikarne, skratka na karikature pravih uradnikov. Toda karikatur je bilo in je še dandanes preveč.

Takega polic. komisarja brez inteligence in vesti je izvrstno podal g. Peček. Kot blaznik Flocbe se je odlikoval gospod Šest, kot Brelog g. Lipah in v skoraj nemi šarži Puneza z izborno masko in gestikulacijo g. Danilo. Velezabavna, pereča satira je učinkovala močno in bila sprejeta jako veselo.

Molièrove «Smešne precioze» smo imeli v izvrstni uprizoritvi že opetovano na našem odru. Prevel jih je z redko skrbnostjo pred leti prof. Frid. Juvančič in ne vemo ,čemu je v Gledal. listu izostalo njegovo ime.

Komedija, satira na spakovanje pretirano finočutnih dam spočetka 17. veka, doseza ob elegantni uprizoritvi in prožni igri inteligentnih igralcev vselej popoln uspeh. Ideja, ako bi se obrnila, bi dala v današnji dobi novo snov satiri na tako zvani demokratizem! Česar je bilo spočetka 17. veka preveč, je pač dandanes zopet premalo. Vse, česar je ali preveč ali premalo, pa daje sujete komedijam, socijalnim ali literarnim. Pesnitev Mascarilla se čuje celo, kakor bi bila napisana v današnji dobi . . .

Po zaslugi g. režiserja B. Putjate so imele «Smešne precioze» pri nas zopet zelo zadovoljne gledalce. Gdč. Juvanova in gdč. Slavčeva sta bili prav dobri Madelon in Cathos. Drobna in finodušna Slavčeva je sicer še začetnica, a ima šika in duha, ki obetata za bodočnost; lep talent javlja gdč. Juvancva, pogumna, inteligentno govoreča in naravno graciozna. Gdč. Ježkova še malce bo čečko zavila in ni dovolj smela; toda ko se udomači v jeziku, odpade zadaja ovira, da se lepo razvije. G. Cesarja Gorgibus je v imenitni maski prav dober; zdi se, da ima za komične očete poseben dar. GG. Sancin in Bertok, zlasti prvi, pa sta bila zadovoljiva kavalirja.

Dominiral je visoko nad vsemi seveda Mascarille g. Putjate. Njegova mladostna elastičnost, priciozna eleganca in pristna humornost so slavile nov triumf. Bil je kolosalen! Kajpada je sicer marljivi in uporabni g. Medven poleg njega skoraj neopažen.

Že samo zaradi te najnovejše Putjatove kreacije zaslužuje predstava posebnega zanimanja. Tri igre pa so itak preveč. Saj ni treba, da mora trajati vsaka dramska predstava preko 3 ur! Čemu bi se no štedilo živcev igralcev in gledalcev? In naposled bi morda ekonomija z električno lučjo in kurjavo tudi ne bila odveč.

I. koncert jugoslovenske komorne glasbe. Filharmonična družba v Ljubljani je sredi letošnje, na koncertih itak bogate sezone aranžirala štiri abonma-koncerte, na katerih bo zagrebški komorni kvartet (gg. F. Arany I. gosli, M. Graz II. gosli, D. Arany viola in U. Fabri čelo) nudil komorna dela jugoslovenske glasbene literature. Namera Filharmonične družbe je našla v naši publiki povoljen odziv, kajti sinočnji koncert se je veselil lepega obiska. Zagrebški kvartet je prednašal plodovitega hrvatskega skladatelja Božidara Širole Medijimurski kvartet, delo jugoslovanskega kolorita, prozorne tematske in logične izpeljave, dalje L. M. Škerjančev kvartet v D-duru, mehko, sanjavo, boleštno muziko našega mladega skladatelja in

Domače vesti

AFERE.

Afere . . . bože moj, dolgčas bi bil brez njih. Kjer jo primeš, kjer potiplješ radikalijo, skoči afera na dan in se včasi celo izplača o njej govoriti. Berite n. pr. beograjske novice: «Afera s plenom Komisija glavne kontrole ugotovila znatne zlorabe, v afero vpletenih več državnih in privatnih osebnosti, država oškodovana za 25 milijonov Din.» Gospodarstvo, da se bogu smili. Poglejte v novi proračun: postavka za pogozdovanje Srbije 30 tisoč Din, postavka za kočijo in konje glavnega direktorja pogozdovanja pa 90 tisoč. In tako naprej se drobijo afere in aferice, da izginjajo kakor kolobarji v mlaki.

Ampak Laza Marković in Velizar Janković sta od radikalske fare fanta! Kar sta osrečevala domovino z ministrovanjem, se je šepetalo, govorilo, pisalo in grmelo o sami zaradi. V celi zagonetki afer se vse suče le okrog razlike v številkah. Gre le za ugotovitev vsote normalnih njunih dohodkov kot ministrov n. r. in narodnih poslancev ter vsote njunih tedenskih, včasi pa tudi dnevnih izdatkov. Pojasniti to razliko so predlagali beograjski listi. Samo to. No, pa se je drugače izkazalo:

Ko je pred tremi leti bil Velizar Janković obtožen, da je kot poljedelski minister z državnega posestva v Topčideru odvažal cele vozove masla in mleka za boglonaj seveda, se je branil, da je siromak. Te dni pa je po razpravi proti nekemu uredniku objavil v radikalskih novinah pojasnila, da je potomec bogate familije in da je pred 18 leti priženil izdatno dote. Ima dokumente o tem; kdo se še hoče onegaviti proti tako poraznemu izpričevanju multimilijonarstva.

Lazi Markoviću gre to težje od rok. Rojenice mu niso sipale zlatega dežja v zibelko in tudi oženil se še ni. Razpolaga pa z vsotami, da se svet, kakor pač je svet radoveden in zloben, vprašuje: odkod? Toda Laza Marković vseeno ni v zadregi, marveč triumfira, da mu bog da srečo in porodica zaščito. Otac Pašić ima dopadenje nad obema, nad Lazo in Velizarom, ko da sta mu rodna sina. Njune afere . . toda kaj bi porodica bila brez Laze in Velizarja in kako onadva brez afer, ki preganjajo dolgčas in sploh — gredo na državne stroške. **Ssa.**

*

• **Kraljev dar «Jadranski Straži».** Kralj Aleksander je daroval glavnemu odboru «Jadranske Straže» 20.000 dinarjev kot svoj prispevek za to nacijonalno društvo.

• **Občni zbor učiteljskega društva za celjski okraj** se je vršil v soboto dne 9. t. m. v poslopju mestne osnovne šole ob prav lepi udeležbi članov in članic iz celega okraja. Z odborovim poročilom ima društvo najlepše izpričevalo za prav živahno delovanje in lepo stanovsko vzajemnost. Zelo zanimivo je predaval okrajni šolski nadzornik Černej o svojih nadzorniških doživljajih. Pri volitvah je bil izvoljen zopet za predsednika društva velezaslužni nadučitelj g. Sivka iz Št. Jurja.

• **Zaščita pisateljskega prava.** V torek prične zborovati v prostorih ministrstva za zunanje zadeve konferenca, katere se udeleže zastopniki ministrstva pravde, prosvete, trgovine in industrije. Konferenca ima nalogo izdelati zakonski projekt o zaščiti avtorskega književnega prava.

• **Fond profesorskega društva.** Centralni odbor profesorskega udruženja v Beogradu je izdelal načrt za ustanovitev fonda profesorskega udruženja. V ta fond bo plačeval vsak profesor 2 odstotka od vseh svojih službenih dohodkov. Vsak član bo mogel s polovico te svoje vloge svobodno razpolagati kot s svojim prihrankom, druga polovica pa je določena za društvene namene. Fond bo upravljal poseben odbor. Pobiranje teh vlog se vrši že od meseca oktobra in se je doslej nabralo že okoli 300.000 dinarjev.

• **Vsa društva in posameznike, ki še niso vrnili** razglednic Ivana Endlicherja, Avgusta Jenka in spomenika judenburških žrtev, naprošamo, da store svojo dolžnost vsaj do 20. t. m. Denar, odnosno nerazprodane razglednice naj se vrnejo na naslov: Goslar Branko, Ljubljana, Breg 10. — Odbor.

• **Smrtna kosa.** V nedeljo je umrl v Ljubljani g. Viktor Moro, upravni svetnik in ravnatelj zavarovalne družbe «Jugoslavija», ki je po prevratu prevzela v naši državi tudi posle «Graške zavarovalnice». Pokojnik si je kot ravnatelj v obeh zavodih s svojo izredno kulantnostjo in solidnostjo pridobil pri interesentih popolno zaupanje, kar je pripomoglo, da je njegov zavod užival velik sloves. G. Viktor Moro je kot korekten in koncilianten mož užival visoko spoštovanje tudi izven svojega poslovnega kroga. Žena pokojnika je roj. Hudovernig iz ugledne ljubljanske meščanske rodbine, njegov sin dr. Viktor Moro je odvetnik v Ljubljani. — V Celju je umrla dne 7. febr. ga. Uršula Breschar, vdova ravnatelja pomožnih uradov in mati dr. Emeriha Brescharja, zdravnika v Celju. — Pokojnima blag spomin!

• **Liga naroda, njen sastav i uredjenje.** Informativni oddelek glavnega sekretarijata Lige narodov namerava tudi v našem jeziku publicirati vrsto brošur o delovanju Lige. Kot prva je izšla brošurica z gornjim naslovom, ki naj seznani širšo publiko s sestavo in ustrojem Lige. Brošurica nima sicer oficijelnega značaja, nudi pa docela avtentično sliko obstoja in delovanja te najvišje mednarodne institucije. Obsega 40 strani, je po opremi odličen produkt Delniške tiskarne in bo dobrodošla vsakomur, ki ga zanimajo v poljudni obliki pisane informacije o Ligi narodov.

• **Sokolske pojme meša** prizadeti gospod v «Narodnem dnevniku», v katerem odgovarja na naše konstatacije s falzifikacijo dejanskega položaja. V formi «kratkega popravka» nas namreč podučuje, da starosto Sokolskega saveza voli sokolski sabor, ki da ima edini pravico izrekati starosti zaupnico ali nezaupnico. Ta «poduk» je povsem lažnjiv in preračunjen na varanje široke javnosti. Sokolskega starosto voli namreč vsakoletna skupščina Sokolskega saveza, katere člani so delegati poedinih žup. Sokolski sabor je velika sokolska skupščina, ki se sklicuje vsakih pet let in rešuje samo načelna, programatična vprašanja ter nima z volitvami ničesar opraviti. Da bi gospod, proti kateremu se vedno ostrejše dviga odpor v sokolskih vrstah, rad odložil svojo zadevo na pet let in še več, to vemo vsi. Toda njegova originalna razlaga sokolskih kompetenc ne bo — kakor vse kaže — imela željenega uspeha in skupščina JSS., ki se vrši 23. marca, mu bo pač pokazala, da ona voli starosto in da ona daje zaupnice in nezaupnice.

• **«Pokret» redivivus.** Od sobote 19. t. m. prične zopet izhajati zagrebški nacijonalistični dnevnik «Pokret», in sicer kot popoldanski list. Glavni urednik mu je zopet g. Ante Kovač.

• **O malomarnem poštnem poslovanju v naših južnih in vzhodnih pokrajinah.** Z Gorenjskega nam piše trgovec: Pred štirimi meseci sem poslal pošni paket v južno Dalmacijo. Ker nisem v teku 14 dni dobil ne denarja (povzetja), ne pošiljke nazaj, sem pošiljko reklamiral. Sedaj je še reklamacija nekje obtičala. Kakor bi bilo vse skupaj v morje padlo. Končno je prišla pošiljka vendarle nazaj — po 4 mesecih. Ležarina stane vsak dan 1 dinar, kar je znašalo precejšnjo vsoto, ker je paket veliko število dni ležal pozabljen na naslovni pošti. Plačal sem torej še ležninske stroške, ki jih je zakrivil edino in samo endotni poštni uradnik. Ali je tako poslovanje v prid občinstvu, obrti in trgovini ter v ugled poštni upravi? Priponiniti mi je še treba, da ni to morda edini slučaj, ampak taka uradniška brezbrižnost vojvodinskih, macedonskih in dalmatinskih pošt nas često zadene.

UNDERWOOD FRANC BAR PISALNI STROJI
LJUBLJANA, CANKAR. NAB. 5. Tel. 407

KINO „MATICA“
Samo 3 dni! 12., 13., 14. t. m. Samo 3 dni!
CEZAR BORGIA
(Otroci papeža.) 617
Zgodovinski roman s predigro in 6 dejanji. Razkošno opremljeni film, kateri nam pred očuje življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgie.
POZOR! Predstave vsak dan ob 4., ½6., 7. in ½9. uri. POZOR!
Blagajna je odprta od 10. ure dopoldne dalje.

Veliko škodo si delate sami, ako kupite blago drugje predenj si ne ogledate nizkih cen v trgovini
„DANICA“
Majzelj & Rajšelj
Ljubljana, Turjaški trg št. 1
(bivša Preskrbovalnica).
Velika zaloga blaga, blačevine, žameta, kontenine, tiskovine, barhenta, flanele, odej, pletov, nogavic, rokavic, kravat, srajc, ovratnikov, predpasnikov, jopic ter najrazličnega drugega blaga. — Istotam zaloga usnja vseh vrst. 363
Postrežba vestna in točna.

• **Nepošteno politično sredstvo.** Z ozirom na poročilo o obsodbi bivšega poslanca g. Ivana Ureka pod gornjim naslovom, naprošeni smo, da zadevo resnici na ljubo sledeče pojasnimo: Predvsem ni šlo za kak nepošten političen čin. Letošnje leto je izvedel Ivan Urek o svojem bivšem prijatelju občinskemu odborniku in gerentu okrajnega zastopa v Brežicah Francetu Kene, da je isti med vojno zagrešil ponovno tatvino vina iz zaklenjene kleti, dalje, da je svoje pomagače nagovarjal, da naj isti stranki tudi ukradejo debelega prašiča, dalje, da je tekom dolgih let v družbi izvrševal lovsko tatvino. Urekovi politični prijatelji so zahtevali, da se mora Kene takoj izročiti sodišču, ker vendar ne gre, da bi taki ljudje sedeli v javnih zastopih. Urek jih je prosil, da so z ozirom na nedolžno Kenetovo rodbino od svoje zahteve odstopili, obenem pa je sporočil Kenetu, kaj je izvedel o njem in zahteval od njega, da se umakne iz javnega življenja. Ker Kene tega nasveta ni ubogal, je prišla stvar pred sodišče. Kene pa je Urekovo pismo po preteku enega meseca izročil sodišču, češ, da ga je tako razburilo, da je dobil težko srčno bolezen. Sodišče je na podlagi te ovadbe obsodilo g. Ureka radi — izsiljevanja, ne da bi dopustilo ponujene dokaze, da je ravnal v najboljši veri, da prihrani Kenetu pečat sramote. Proti obsodbi je vložena ničnostna pritožba.

Oglejte si! Oglejte si!
Na žarečem pesku
ali
Oni, ki umro-kadar ljubijo
se imenuje moderna pustolovna drama sedanjosti, katero predvaja
Kino ‚Ljubljanski dvor‘
v glavnih vlogah krasotice Wanda Hawley, Jacqueline Logan in Milton Sills, kateri igra svojo vlogo tako mirno, ljubko, da se mu človek čudi.
Slike od prvega do zadnjega dela sijajne
in vse naravne.
Samo torek 12. in sredo 13.

• **Kitajski fižol «soy».** V zadnjem času se kaže pri nas nekaj zanimanja za kitajski fižol «soy», ki je v Ameriki zelo priljubljen. Kakor nam poročajo, dobavlja seme za «soy» velika ameriška tvrdka M. Atlee Burpee, Seed Crowers, Philadelphia, U. S. Amerika. Zabojček, tehtajoč pol funta soy-semena stane 65 centov, zabojček z enim funtom (približno pol kilograma) pa en dolar. Skrbljeno je, da se bo dobila množina tega semena za preizkušnje ter se bo med one, ki se zanj zanimajo brezplačno razdelila. Vedeti pa bi bilo dobro že sedaj, kdo nanj reflektira, zato naj dotični pošljejo svoje naslove na Aleksander Toman, angleško-ameriški oddelek, Aloma Company, Kongresni trg 3, I. nadstr., Ljubljana. Kdor hoče odgovor, naj priloži znamko v to svrho.

• **Nespodobnost.** Radikali izdajajo nekak Pašićev almanah, ki ga priporoča upravništvo s posebnimi pismi, m. dr. tudi vsem občinam, uradom itd. v kuverti, na kateri je natiskano: «Pohvaljen in preporočen od Nj. Vel. kralja, Nj. Sv. Patrijarha, Narodne skupščine, kraljevske vlade, vrhovne komande itd.» Malo ljudi bo opazilo, da se to priporočilo nanaša na delo «Vidovdan, historija srbskih vojn» in ne na radikalsko partizansko knjigo. Gre torej za prosto zlorabo, na katero beograjski listi opozarjajo širšo javnost.

• **Smrt stoletne starke.** V Beogradu je umrla te dni Jovanka Zdravković, ki je dosegla visoko starost 100 let.

• **Smrt vojaka pod brzovlakom.** Dne 8. t. m. zvečer se je na progi južne železnice pri Černomercu dogodila velika nesreča, katere žrtev je bil vojak 35. pešpolka Životije Spasić, doma iz Varoši, okraja moravskega. Hoteč se izogniti tovornemu vlaku je skočil na drugi tir, po katerem pa je isti čas pripeljal brzovlak, ki je nesrečneža popolnoma razmesaril.

• **Tatvina v Kočevju.** Ob priliki neke zabavne prireditve v Kočevju dne 2. t. m. je ukradel neki tat soprogi gimnazijskega ravnatelja, gospe Ani Burgar srebrno žensko torbico z vso vsebino, med drugim kukalo, rokavice in večja vsota denarja. Skupna škoda znaša 3025 Din.

• **Razne nesreče in nezgode.** Jeran Franc, hlapec pri Kolniku na Viču, je vozil s parom konj težke hlode. Po nesreči je padel pod voz in so mu kolesa zlomila rebra. — Ferk Vekoslav, premikač južne železnice v Trbovljah si je pri delu zlomil levo roko. — Tisel Stanko, sin kočarja v Rašici pri Turjaku je skakal po naloženih hlodih. Eden izmed hlodov mu je padel na levo nogo in mu jo popolnoma zmečkal. Vse poškodovance so prepeljali v bolnico.

Iz Ljubljane

u— **Peter Porenta †.** V Šiški je umrl v starosti 54 let g. Peter Porenta, rodom iz Št. Vida nad Ljubljano. Bil je zaposlen v bivši Vodnikovi tovarni za kis nad 24 let in se kot delavec z žulji na rokah velikokrat pohvalil, da je Sokol in nacionalist. Peter Porenta je bil član «Sokolskega društva» v Šiški in se aktivno udeleževal telovadbe ter sokolskega dela že od leta 1899 naprej. Do zadnjega občnega zbora je bil tudi odbornik «Sokolskega društva» in je navzlic priletnosti vedno ostal vzor telovadca, zlasti za najmlajšo generacijo. L. 1912 se je pokojnik udeležil vsesokolskega zleta v Pragi, po prevratu pa pokrajinskega zleta v Mariboru, v Ljubljani in v Osijeku. Na vsesokolskem zletu v Ljubljani je nastopil kot najstarejši telovadec pri prostih vajah. Brat Peter Porenta je bil jeklenega značaja, izredno dobrega srca in mož, ki ni svojega socialnega čustvovanja ter demokratskega mišljeja nikdar zatajil in nikdar izpremenil. Ostal bo vsem, ki so ga poznali v najlepšem spominu!

u— **Zadnja pot g. Franca Adamiča.** V nedeljo popoldne se je vršil ob številni udeležbi občinstva pogreb posestnika in veletrgovca g. Franca Adamiča. Pogreba se je udeležilo tudi članstvo Sokola I. v civilu z znaki in Št. Petersko politično društvo JDS pod predsedstvom g. Josipa Turka.

Sokolsko društvo v Šiški poziva svoje članstvo, naraščaj in deco, da se udeleži pogreba umrlega, nepozabnega in požrtvovalnega brata **Petra Porente** v torek dne 12. februarja. Zbirališče članov v krojih in članstva v civilu s sokolskim znakom, naraščaja in dece je ob pol treh popoldne v društveni telovadnici. Odbor.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Marija Kovač, hišnica, 85 let. — Viktor Moro, generalni reprezentant, 62 let. — Peter Porenta, klobučarski pomočnik, 54 let. — Josipina Urbič, dijakinja, 17 let. — Jurij Sušnik, hlapec, 55 let. — Terezija Medvešček, posestnikova vdova, 64 let. — Matija Tanko, užitkar, 55 let. — Marija Antončič, dninarica, 24 let. — Stanko Kušar, sodarjev sin, 5 mesecev. — Adolfina Porupski, trgovčeva hči, 4 mesece in pol.

u—**Sokol I.** priredi svoj običajni ples na pustno soboto dne 1. marca v Kazini, na katerega opozarjamo napredno in Sokolstvu naklonjeno občinstvo. Dostojne maske dobrodošle. — Vstopnice za ples se dobivajo v predprodaji v društveni pisarni na Taboru. Za članstvo znižana vstopnina samo v predprodaji.

u— **Prihodnja plesna vaja T. A.** se vrši v petek dne 15. t. m.

u— **Predsednik stanovanjskega oblastva I. stopnje** gospod podžupan dr. Iv. Stanovnik **sprejema stranke vsak ponedeljek in petek od 12. do 13. ure** popoldne na stanovanjskem uradu Dunajska cesta št. 40, soba št. 2.

u— **Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj** vabi svoje člane k pogrebu svojega društvenega blagajnika g. Janka Vajde, ki se vrši danes ob 4. uri popoldne iz državne bolnice. Dragemu, vestnemu in značajnemu somišljeniku in članu blag spomin, njegovim ostalim pa globoko sočutje.

u— **Kje je tat?** Francu Bedenu na Tržaški cesti št. 4 je ukradel nekdo par novih čevljev, več brisač, dva suknjiča in šal. Tudi podnajemniku Ivanu Sekšu je tat odnesel par hlač. Kot storilca je policija včeraj prijela nekega brezposelnega pekovskega pomočnika Mirka K. iz Novega Vodmata, ki je tatvino tudi priznal.

Iz Maribora

a— **Tipična taktika mariborskih Nemcev.** Velemlinar Scherbaum je iskal po raznih avstrijskih listih oskrbnika za svoje veleposestvo pri Sv. Miklavžu pod Mariborom. V jugoslovenskih listih tega seveda ni storil. Te dni je res najel nekega Nemca iz Avstrije, ki bo v kratkem nastopil službo. Ker pa imamo tozadevne predpise, da se smejo inozemci le v izjemnih slučajih sprejemati v službo, če ni domačinov, opozarjamo na ta slučaj pristojno oblast. Za zadevo naj se tudi zanimata sekvester Scherbauma in državna borza dela. Kakor je znano, ima Scherbaum tudi druge inozemce v službi. Ali pa morda pripravlja Scherbaum zanesljive agitatorje za volitve na deželi med nezavednim ljudstvom, ki je od njega gospodarsko odvisno?

a— **Mariborski drobiž.** Danes, v torek ob 20. uri se vrši v hotelu Kosovo družabni večer v počast udeležencem politične šole JDS, ki je včeraj pričela v Mariboru. Za to šolo je prijavljenih 20 mož in fantov iz dežele. — Slovenska čitalnica v Mariboru priredi slavnostno proslavo stoletnice rojstva srbskega lirika Branka Radičevića. — Praško glasilo «Češkoslovenske jugoslovanske lige» izide prihodnjič kot mariborska številka. Gradivo za to številko pripravlja mariborska liga, ki ima v četrtek dne 14. t. m. ob 18. v Grajski kleti tozadeven sestanek, na katerem se bo razpravljalo o ostalem delokrogu mariborske lige.

Iz Celja

c— **Celjski kapucinski most, ki je delal** zadnja leta mestni občini veliko preglavico, je po zaslugi sedanjega občinskega zastopa tako temeljito popravljen da bo držal po mnenju strokovnjakov še najmanj deset let. Tudi zunanjost mostu je prav lična. Prihodnje dni se vrši kolavdacija, promet je že zopet popolnoma normalen. Stroške, ki so bili preliminirani na približno 250 tisoč Din, krijeta po večini mestna občina in država, manjše zneske pa prispevata tudi okrajni zastop in okoliška občina.

c— **Plesna prireditev nemškega pevskega društva v Celju** je letos potekla brez vsakega incidenta. Nemci so to pot vabili le bližnjo okolico ter so se vzdržali vsakega izzivanja. Policijski aparat, ki je bil v pripravljenosti ni imel povoda za kako intervencijo. Mnogi udeleženci prireditve so zapuščali hotel Union še le v precej poznih dopoldanskih urah. Upamo, da naši someščani nemške narodnosti ne bodo zopet trdili, da so zapostavljeni in da jih preganjajo oblasti. — V nedeljo je bil v Narodnem domu drugi železničarski ples, ki je bil zelo dobro obiskan in potekel v najlepšem razpoloženju.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

«Srečke - Medvode». Glede vprašanja o izžrebanih srečkah ne moremo dati nobenega pojasnila. Ako še veste, pri kateri banki so bile kupljene, izveste tam, sicer pa je itak na vsaki srečki naslov loterijske uprave. Ta bo gotovo dala določen odgovor.

Vremensko poročilo

Ljubljana 10 februarja 1924. Ljubljana 206 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	757·9	1·4	brez vetra	sneg	6·6
Ljubljana .	14.	757·5	2·0	jug. zap.	oblačno	—
Ljubljana .	21.	749·1	1·0	»	sneg	—
Zagreb . .	7.					—
Beograd .	7.					—
Dunaj . .	7.	748·7	—3·0	vzhod	megla	—
Praga . .	7.	748·4	—4·0	»	oblačno	—
Inomost .	7.	745·5	—6·0	brezvetra	megla	—

V Ljubljani barometer nizek temper. visoka Solnce vzhaja ob 7·13, zahaja ob 17·16

Dunajsko vremensko poročilo 11. februarja: Vreme je bilo v Srednji Evropi večinoma nejasno. Le v Curihu in v Inomostu je bilo nebo jasno. Meja mraza gre skozi Avstrijo. Opoldne so zapadne in južne alpske dežele imele južno vreme. Napoved za 12. febr.: Večinoma oblačno. Mogoče padavine. Temperatura negotova.

Čajkovskega kvartet v D-duru. Koncert — dasi nekoliko dolg — je poslušalce zadovoljil. G. Škerjancu so prirejali živahne ovacije, prejel je pa tudi dva šopka. O zagrebškem kvartetu, njegovi igri in o izvajanih delih seveda še izpregovorimo.

Ljubljanska opera. V nedeljo zvečer se je v ljubljanski operi pela D' Albertova «Nižava», in sicer kot ljudska predstava. Opera je bila vsestransko zadovoljivo podana, zlasti dobri so bili predstavljalci glavnih vlog, gg. Betetto, Sovilski, Cvejić, Banovec in gdč. Thalerjeva. Lepa, prijetna glasba pod vodstvom vešče taktirke kapelnika g. Matačića je navzoče občinstvo vnovič zadivila, da je klicalo pevce ponovno na oder, Betetta pa aplavdirala pri odprti sceni. Gledališče je bilo bolj sredje zasedeno, pač znamenje predpusta.

VI. mladinsko glasbeno predavanje v Ljubljani. Vrsto mladinskih dopoldanskih koncertov s poljudnimi razlagami uspešno nadaljuje kons.-profesor Jeraj. Vselej je filharmonična dvorana natlačeno polna. V nedeljo dopoldne se je vršilo VI. predavanje. G. predavatelj Adamič je uvodoma opisal instrument violoncello, ki je v začetku služil skromni nalogi kot podpora kontrabasu, v 17. stoletju pa je že postal partner vijoline v sonatni literaturi, zlasti pa v orkestru. Solist čelist gospod Juro Tkalčič, znan naši koncertni publiki iz zadnjega dr. Čerinovega koncerta, je na nedeljskem glasbenem predavanju sviral sonato Benedetta Marcella, ki je živel kot kancler in glasbenik v Bresciji od l. 1680. do 1740., torej staro zgodovinsko zanimivo skladbo. Dalje je prednašal še eno Beethovnovih sonat za čelo, s katerimi smo lahko spoznali razloček med sonato prejšnje dobe in izpopolnitve nje oblike po klasikih. Virtuozna, tehniško fenomenalna igra g. Tkalčiča je pripomogla obem sonatam do velike veljave, tembolj, ker je imel solist v pianistu g. C. Ličarju istovrednega dopolnjujočega klavirskega spremljevalca. Mladina je izvajanja obeh mojstrov hvaležno kvitirala z navdušenim prisrčnim odobravanjem.

Mariborsko gledališče. Pri sobotni reprizi Balzacovega «Mercadeta», ki je bila dobro obiskana, je prijetno iznenadila sprememba zasedbe Mercadetove soproge z g. Bukšekovo. To je bila edino umestna zasedba pri sedanjih dramskih ženskih močeh ki jih imamo v Mariboru. Gospa Bukšekova je bila res fina salonska dama, ki molče prenaša težko breme moževega spekulacijskega življenja, a v odločilnem trenutku pokaže odločnost, katero narekuje njeno nepokvarjeno srce. Glavni junak g. Grom se je med tem že tudi naučil vloge in je povsem zadovoljil. Lepa igra zasluži, da si jo ogleda vsak Mariborčan. Nedeljski predstavi sta bili obe dobro obiskani.

Gostovanje Hudožestvenikov v Beogradu. Zagrebški listi poročajo, da se člani moskovskega Hudožestvenega teatra, ki se od 10. do 18. t. m. mude v Zagrebu, po dokončani turneji med Hrvati podajo na gostovanje v Beograd, kjer priredé štiri predstave. Kaj pa Ljubljana? Ali ne misli na to, da bi Hudožestvenike povabila na gostovanje vsaj za par dni?

Iz življenja in sveta

Leninov spomenik

«Krasnaja Gazeta» od 26. januarja prinaša izjavo arhitekta A. V. Ščusova, člana akademije umetnosti in avtorja stavbnega načrta za spomenik za Leninovem grobu.

Temelj grobnice bo imel obliko kocke, simbola večnosti. Grobnica sama je prostorno preračunana za kolektivne obiske Leninovih častilcev. Vhodov do grobnice bo več, in bodo tako urejeni, da bo ena skupina lahko prihajala v grobnico, druga pa odhajala iz nje.

Grob bo imel okroglo obliko. Za čistost zraka v grobnici bosta skrbela dva velika električna ventilatorja. Tudi za električno razsvetljavo je preskrbljeno, ki bo posebno učinkovita. Od znotraj bo zidovje grobnice prepleskano z rdečo in črno barvo.

Z ozirom na trajno zavarovanost balzaniranega Leninovega trupla zahtevajo strokovni izvedenci, da bodi v grobnici vedno mrzel zrak. Temperatura v prostoru bo zato vedno na ničli. Ta efekt bo dosežen popolnoma z izolacijo dolnjega dela zidovja in temelja potom žagovine.

Leninova grobnica bo torej prva stavba svoje vrste na svetu. Ker je zemlja sedaj pozimi zmrznila 2 metra globoko, je vlada . poklicala saperje, da izkopljejo s pomočjo dinamita jamo za grobnico. Sedaj so delu na poti ostanki starega kremoljskega zidu. Vojaštvo je zategadelj prostor razstreljevalo, a še ni izkopalo zemlje dovolj globoko. Pri delu za grobnico je zaposlenih nad dvesto mož, ki delajo noč in dan, tako, da bo Lenin kmalu dobil svoje stalno počivališče, katerega bo sovjetska vlada otvorila z velikimi svečanostmi, saj ji je Leninovo ime potrebno v podkrepitev lastne avtoritete.

Razkrinkana pustolovka

V nekem curiškem predmestju se je pred kratkim odigral zanimiv pustolovski slučaj. Nastanila se je v hotelu mlada, navidez odlična Američanka v spremstvu dveh služabnic. Elegantna zločinka je bila zelo živahna in kakor se je dalo presoditi na prvi pogled, tudi nenavadno inteligentna. Ker so se začeli raznašati glasovi, da je podedovala milijardno premoženje, so se kmalu začeli trgati za njo vsi moški, ki so jo poznali. In Henrijeta Bloder, kakor se je dama pisala, je na račun svojega dobrega imena naročala različne dragotine, fine obleke, kožuhe... vse te predmete si je dala dostaviti v hotel, kjer je stanovala. Skupni račun je znašal petdeset tisoč švicarskih frankov. Da ne bi kdo podvomil v njeno bogastvo, je Američanka najela tudi avtomobil, ki je bil stalno samo njej na razpolago.

Kmalu so začeli moški divje tekmovati za njeno ljubezen. Posebno sta se razvnela dva, fabrikantov sin Kerten in inženjer Schenkler. Blondinka si ju je kmalu tako osvojila, da ni vedel ne ta, ne oni, čigava bo. Nekega dne pa je hotela presekati svoj ljubezenski vozel. Povedala je, da je bolna in da ne more sprejeti nikogar. Kerten se ni dal prepričati o tej trditvi ter je s silo vdrl v njeno sobo. Zahteval je končnega odgovora na svojo ljubezensko ponudbo, da jo poroči. Zvitorepka je moža potegnila z izjavo, da se mora iz zdravstvenih razlogov takoj odpeljati v Italijo in da potrebuje za svoje potovanje večjo vsoto denarja. Kerten sam je bil brez denarnih sredstev in se je obrnil za pomoč na svojega očeta. Ta pa ga je zavrnil. Večji uspeh je imela prevejanka pri inženerju. Od njega je dobila potreben denar takoj na razpolago. Kerten se je prijel za glavo, ko je čul, da njegova simpatija odpotuje in «da lahko pride za njo». Ženska je pospravila svojo prtljago in se je pripravila za odhod. Bila je že blizu švicarske meje, ko je varnostna oblast prejela obvestilo, da je Bloderjeva pustila za seboj več neplačanih računov in da jo neki juvelir in več drugih trgovcev terja za večje zneske. Za terjatev je doznal Kerten, ki je o tem obvestil pristojno redarstvo, ki je za Bloderjevo izdalo tiralico. Policija je žensko aretirala in pri tem se je izkazalo, da je Bloderjeva nevarna mednarodna pustolovka, katero že dolgo zasledujejo policijske oblasti. Končno jim je prišla zvitorepka vendarle v pest — po zaslugi ljubosumnosti dveh tekmecev, ki sta se trgala za njeno srce. Najbrže je sedaj ljubezen do prevejane goljufice minila i tega i onega. Milijarde so namreč bile samo limanice za naivne kaline.

Zdravnik nekdaj in sedaj

V francoskem listu «Journal des Debats» objavlja znani pariški zdravnik dr. Parreres interesantno kozerijo o vprašanju, kaj je bil zdravnik nekdaj in kaj je sedaj. Zdravnik prošlosti je bil v splošnem oseba, katere so se posluževali ljudje kadar je kdo v hiši zbolel. Bil je to pravzaprav nekake vrste lekarnar, ki je delil različne medicine, na deželi pa konstatiral nastopivšo smrt, kajti seljaki se niso obrnili na zdravnika nikoli drugače nego samo v slučajih, ko so bili gotovi, da je človeška pomoč izključena in da jim bo bolnik umrl.

Dandanašnji zdravnik stoji pred popolnoma drugačno nalogo. On je v prvi vrsti zdravnik za žive in zdrave, t. j. za one, ki hočejo ostati zdravi. Potemtakem je njegov poklic identičen z apostolstvom higijene, kateremu je naloga, da propagira zdrav način življenja, ki že v naprej izključuje bolezni med ljudmi. Znanstveno je namreč dokazano, da se lahko vsaka bolezen ozdravi, če se začne o pravem času z zdravljenjem. S pametnim načinom življenja se je mogoče izogniti vsaki bolezni. Zato je dolžnost sodobnega zdravnika, da poučuje ljudi, da je zdravje največja vrednost, ki je dana človeku, da zdravje ni nobena pravica, temveč nagrada, katero si mora vsakdo zaslužiti z dolgotrajnim naporom in s premagovanjem strasti.

Dandanašnji medicinec nas dalje uči, kako je večina takoimenovanih «zdravih ljudi» redno bolna, ne da bi vedela za svoje bolezni, pred katerimi vtika svojo glavo v pesek. Neki slaven profesor medicinske fakultete na pariški univerzi je zdravje opredelil takole: «Zdravje je začasno stanje, ki je zelo opasno.» Stavek, dasi je parodoksen, vendarle obsega globoko resnico, katero je preizkusilo že na milijone ljudi. Kdor razsipa svoje zdravje in svojo moč, zanašajoč se na to, da je zavarovan pred vsemi slučajnostmi, se kruto vara. Baš taki, ki domnevajo, da lahko vsemu kljubujejo, podležejo ob prvi priliki. Bolezen jih niti ne priklene na posteljo, temveč jih pokosi kakor bi treščila vanje strela.

Iz zasutih Pompejev

Pompeji so zadnja leta zopet oživeli, in sicer največ po zaslugi italijanskih in drugih učenjakov, ki so se lotili izkopavanja starega mesta, nadejajoči se, da odkrijejo preteklost starodavne naselbine, ki je postala žrtev Vezuvovega izbruha. Na žalost teh raziskovalcev starin pa nima vsakdo pravice slikati mesta, ki se odkopava. Nad starodavnimi Pompeji vlada mistična tišina in po cestah stopajo policijski stražniki, ki strogo skrbe za to, da se predpisi izpolnujejo do najmanjše podrobnosti.

V zadnjem času se Pompeji pridno odkopavajo. Odkrili so se številni dragoceni mozaiki. Ob neki cesti so bili n. pr. odkopani prekrasni spomeniki, ki ilustrirajo prizore iz Ilijade. Poleg tega je bilo odkopanih osem hiš, v katerih se je našlo brez števila raznih umetnin, portalov, kolonad in starodavnih slikarij na stenah.

Največ pozornosti pa so vzbudile izkopine, katere predstavljajo delavnice in prodajalne. Vsepovsod v teh prostorih vidimo freske in bogato nakitje, ki pričajo o obrti in trgovini. Našli so se tudi pisani in slikani dokumenti volitev v starih časih. Tako je n. pr. mogoče videti volilne razglase nekega kandidata, po imenu Oleonia. Celo gledališka vabila so prišla na dan. Seveda je vse to pisano z roko, toda človek, ki dobi te redkosti pred oči, se mora čuditi tedanji višini splošne kulture.

Tako začenja prodirati solnčna svetloba v ta starodavni, s pepelom pokriti svet lepote in poezije. Kamorkoli stopi človeška noga, vsepovsod zadene na skrivnostno domotožje po veliki preteklosti, o kateri pričajo mrtve zidine divnih Pompejev.

Kdor ima priliko večkrat biti v Ljubljani, naj svoje potrebščine na oblačilih nabavlja v lastno zadovoljnost le pri znani

konfekcijski industriji

Drago Schwab, Ljubljana.

× **Spomenik v vojni padlim živalim.** V Angliji se snuje društvo, ki bo počastilo vse živali, ki so padle na katerikoli način v vojni, s spomenikom, ki bo stal v Londonu v slovitem Hyde-parku. Društvo za varstvo živali je nabralo v to svrho že nad 2000 liber šterlingov. Med vojno je padlo v angleški armadi več kot 304.000 konj, mnogo psov, velblodov, slonov in drugih vprežnih živali na pohodu, mačke so žrtvovali znanstvenim raziskavam, miši, kanarčki in drugi drobni ptički so rabili za objekt pri preizkušanju sile strupenih plinov. Zlate ribice so porabljali v to, da so preiskali zastrupljeno vodo. Vsem tem živalim, žrtvam vojne, bo sedaj postavila Anglija spomenik.

× **Zakon za cigane.** V Češkem notranjem ministrstvu izdelujejo osnovo novega zakona za cigane, ki bo baje radikalno napravil konec vsemu ciganskemu početju. — Seveda: cigani in zakon, to sta dva pojma, ki si jih težko mislimo v eni zvezi.

× **Praga pleše.** Meseca januarja je bilo samo v Pragi 2208 manjših in 98 velikih plesov in maškerad. Da pa ne bo kdo mislil, da v Pragi samo plešejo, moramo pripomniti, da je bilo v Pragi v mesecu januarju tudi 700 javnih predavanj.

× **Slikar in žene.** Slavni francoski slikar Rigaud, portretist Ludvika XIV. in XV., ni slikal rad ženskih portretov. Pravil je: «Če jih naslikam, kakršne so, se jim zdi, da niso dovolj lepe, če pa jih naslikam lepše, si pa zopet podobne niso». Nekoč je slikal damo, ki se je zelo šminkala. V odmoru je opazovala sliko in končno rekla, da barve niso dovolj lepe, češ kje jih kupuje. Mojster, ki ga je že potrpežljivost minila, je odgovoril: «Madame, mislim, da jih kupujeva oba v isti trgovini.»

× **Petkrat oženjen.** Ponavadi se vsi ljudje zadovoljujejo z enim brakom in samo nezadovoljneži se ženijo po večkrat. Med te spada pač ameriški igralec de Wolf Hoppe. Mož se je l. 1893 ločil od svoje prve žene ter se je poročil s svojo stanovsko tovarišico Ido Mosher. Ko mu je druga žena ušla, se je zvezal z neko cirkuško artistko, ki pa tudi ni zdržala dolgo pri njem. Sledila je četrta in peta poroka in ko je Hoppea ostavila tudi peta družica, se je odločil, da se oženi šestič, kar je tudi storil, dasi ima na svoji grbi že petinšestdeset let. Ali misli prihodnjič umreti ali se zopet ločiti in na novo poročiti, tega pa ni povedal.

× **Pleša in radio.** So stvari in pojmi, med katerimi bi človek težko iskal zvezo. Taka dva pojma sta radiotelegrafija in pleša. Nedavno se je vršilo zborovanje angleških radiotelegrafistov in ti so poleg drugih resnejših in važnejših stvari konstatirali, da ni med njimi takorekoč nobenega plešastega, kajti od 7200 udeležencev jih je imelo samo 6 plešo, vsi drugi pa so imeli goste, bujne lase. Naravno je, da so iz tega sklepali, da radio podpira rast las, da uplivajo magnetnoelektrični valovi, ki se osredotočujejo nad glavo oseb, ki sprejemajo radiotelegrame, blagodejno na lastne korenine, jih osvežujejo in pospešujejo. Čili Amerikanci so ta pojav takoj izrabili in konstruirajo miniaturne sprejemne radiopostajice, ki se dajo pritrditi na ženski ali moški klobuk. Baje jih prav dobro prodajajo. Njihovi nosilci združujejo koristno s prijetnim: prejemajo poročila iz ozračja, obenem pa gojijo svoje lase.

× **100 novih francoskih letal** bo krožilo nad Prago spomladi, ko bo ondi na obisku prezident Millerand.

× **Restavrater, ki se zanima za slike.** John Thomson, lastnik ene od največjih restavracij v Londonu je pred kratkim kupil Holanduca Franc Halsa sliko «Goslač» in je plačal zanjo četrt milijona dolarjev. Tako za umetnost navdušenih kraljev jedli bi pri nas iskali zaman.

× **Koliko prebivalcev ima Albanija.** Nedavno je bilo v Albaniji ljudsko štetje, pri katerem so oblasti naštele 817 tisoč prebivalcev. Po veri odpade 500 tisoč duš na muslimane, 172 tisoč na pravoslavno in 84 na katoliško cerkev.

× **Fašizem in njegov sovražnik.** V bivši italijanski zbornici je veljal za najbolj zagrizenega nasprotnika fašizma poslanec Ambrosi, ki je fašiste tako razburil, da se ni smel pokazati na ulici in da je končno moral ostaviti Italijo in zbežati v klasično deželo vseh političnih emigrantov, v Švico. Sedaj je fašistovsko sodišče v Rimu nad Ambrosijem izreklo obsodbo in contumatiam. Obsodilo ga je na dvajset let težke ječe.

× **Podzemna železnica v Londonu.** London je najbolj znan po dveh posebnostih: po svoj gosti, zadušljivi megli in po izredno sistematično razpredenem omrežju podzemne železnice. Podzemne proge so tako dovršene, da vozi v vsaki smeri 60 vlakov na uro, t. j. vsako minuto en vlak. Srečna Angleška!

Duševni proletarijat

Predavanje univ. prof. dr. Milana Vidmarja.

V nedeljo dne 10. febr. je predaval na Ljudski visoki šoli v Ljubljani g. vseučil. profesor Mil. Vidmar o grozečem nastajanju duševnega proletariata. V predavanju, ki je nad vse dobro uspelo in našlo v široki javnosti obilnega odziva, je v glavnem izvajal sledeče:

Če hočemo vprašanju o duševni proletarizaciji priti nekoliko bliže in problem vsaj do gotove meje rešiti, treba poseči do korenin tega; opisati je treba razvoj, kako je bilo do sedaj, pokazati je treba možnosti, kako bo v bodočnosti.

Kako je torej prišlo do one veliko zagate duševnega delavstva? Zlo izhaja iz dveh virov, iz enega aktualnega, danes učinkujočega in enega trajnega.

Glede prvega treba reči sledeče: Vsaka kultura tvori velik organizem, vsak organizem pa sestoji iz elementov, členov, ki imajo vsak svojo določeno funkcijo. Duševni delavci imajo v tem organizmu vlogo centralnega organa: živčevja in možganov. Jasno pa je sedaj: če je cel organizem slab in bolan, je nujno prizadet tudi ta organ (1). Drugo vprašanje pa je, kako vlogo naj ima ta organ v normalnih razmerah (2). Da je organizem zapadne Evrope bolan, o tem ni dvoma. Svetovna vojna najjasneje priča za to. Wilsonovi zasnutki za ozdravitev so izginili, kapitalizem je izmozgal cele države, sebičnost in največja krutost sta postali . merodajni v javnem življenju. Oswald Spengler je naravnost skušal dokazati, kako zapadni Evropi ni več rešitve iz te velike zagate in bolezni. Manuelni delavci so si v nujnosti življenskega obstanka priborili vsaj nekoliko predpravic. Duševno delavstvo je pa pri takem izbruhu materializma moralo podleči. Ni bilo kos materialnim bojom, v katerih je odločala bestija in lakota. Tako je prišlo v zagato, kot noben drug organ naše kulture; naša doba jo bo skoro popolnoma ubila. Ves ta razvoj in vsa ta stiska, pa bili potemtakem bolj na javni, kot se zdi, bila bi le naravna posledica do skrajnosti bolnega organizma, ki mu ni več rešitve.

To bi bil v glavnem položaj. Mi Jugoslovani pa vendar nimamo povoda, popolnoma obupavati. Kajti v celoti gotovo ne spadamo v to zapadno kulturno enoto. Da Rusija ne spada tja, je tudi po Spenglerju gotovo. Če pa je Rusija drugačna, so drugačni tudi vsi ostali Slovani, tudi mi. Naša kultura je sicer manjša in mlajša, je pa zato tudi bolj čila in zdrava in ima bodočnost. Trpeli bomo gotovo tudi mi, če poleg nas umira velik organizem, toda pretrpeli in preboleli bomo položaj.

Trenutna slika položaja je torej precej neugodna, kaka pa bo normalna slika: ali ne bo nastal duševni proletariat, tudi če izločimo vse te sedanje zunanje povode? Prišli smo do trajnega vira, iz katerega izhaja grozeče nastajanje duševnega proletariata.

Že v predvojnih letih je nastajal duševni proletariat. Ta točka je v zvezi z važno nalogo našega šolstva. Šola ima namen duševno izobraziti naraščaj. Nima namena izobraziti za določene poklice, le v toliko, da dotični postane koristen član svojega naroda. Toda praktično je dobila šola drugo lice. Kmet, trgovec, delavec, je šel v šolo, da postane boljši človek, «gospod». Če bi bila torej šola izvrševala svojo nalogo, ne bi bilo prišlo do duševne proletarizacije. Tako pa šola namenoma producira duševne delavce, ne glede na to, ali bodo tudi vsi porabni, ne glede na «konsum». Duševno delo je «drago», dokler se rabi; hiper produkcija pa postane kriva njegove nizke cene. Ta pojav je prišel na dan v Nemčiji v elektrotehniki in pred vojno na medicini na Dunaju. Najboljši elektroinženjerji so postali proletarci.

Naše delo mora računati z bodočnostjo. Videti moramo sledeče: Povojne razmere bodo izginile, država se bo morala postaviti na tako stališče, da bo omogočila obstoj duševnemu delavstvu. Današnje razmere so tako nevzdržne, da ne morejo obstati. Duševni produkti so nitje ocenjeni kot najnavadnejše trgovske zvijače. Toda gotovo je, da ni naroda, ki bi mogel živeti brez učenjakov, umetnikov. Tak narod je čreda.

Kakšna naj bo naša skrb? Naravni razvoj in čas bo sam prinesel leka in rešitve. Narava sama ne pozna hiperprodukcije, mi si jo po šolah umetno ustvarjamo in produciramo na ta način duševni proletariat. Narava in previdnost bo sama uravnala tok razvoja. Dokaz za to je, da nas sama kaznuje z duševnim proletariatom. Nesmiselno je, da mora vsak deček v srednjo šolo; in če ne gre, da postane delavec za kazen. Predvsem je, da bi bil duševni delavec gospod, manuelni pa ne. Zakaj se tako presoja, na to ni odgovora. Odvisen je drug od drugega in zato morata tudi složno skupaj delati. Če bo šola popolnoma vršila svojo nalogo, bo nudila pravo izobrazbo. Ta izobrazba bo za vsak stan primerna. Če absolventi trgovskih in strokovnih šol gredo za tem, da postanejo uradniki na železnici in pošti itd., namesto da bi postali preddelavci in mojstri in trgovci, se položaj ne bo izboljšal. Šola s svojo izobrazbo in posredovanjem kulture lahko oplemeniti delo; potrebno bi bilo za to še, da bi šoli odvzeli tudi preveliko specializacijo.

Nad vse važna je splošna izobrazba. Poleg strokovne izobrazbe je potrebna izobrazba srca, etika. Človek, ki tega nima, je stroj in manj kot stroj. Dokler ne bo v vsem življenju ljudi, ki jih bo vsaka storjena krivica zabolela, kot da bi se zgodila njim samim, ne bosta narod in država prišla v pravo življenje.

Veliko je vsega tega zla kriv naš sistem, ki siloma žene mladega človeka v gotove določene kroge. Tak človek je nesrečen, ne more priti do pravega. Brez meči je tudi, kako bo drugemu pomagal k sreči. V tem oziru moramo iti pot v boljše razmere, v boljšo bodočnost. Nečesa si pa ne smemo prikriti; do marsikaterega koraka za izboljšanje nas ne bo dovedel samo naš razum in trezno presojanje, ampak žal nas bodo morale do tega pripraviti često šele zunanje razmere — na lastni koži preiskušeno življenje.

H. Krašna:

Ločitev zakona

Sodnik: Zadnjič vas torej vprašam: ali se res nočete spraviti s svojim soprogom?

Gospa (vitka, zlatolasa potoži): Ah, tako bolna sem! In utrujena! Ne morem več. Prosim razsodbe!

Sodnik: Ali menda vas soprog vendarle ljubi ali vas je ljubil . . .

Gospa: Ne, ni res! Mar naj se slečem in pokažem, kako surovo me je pretepal? Povsod imam modre lise.

Sodnik (možu): Ali je mogoče? Pretepali ste jo!

Soprog: Nikdar! Niti prsta nisem položil nanjo . . .

Sodnik: Na, na!

Soprog: . . . tako da bi jo bolelo . . .

Gospa: Lažnivec!

Sodnik: Psovke so kaznive, gospa! — Ampak kdo laže, res ne vem.

Gospa: Torej naj se slečem? Takoj . . .

Sodnik: Morda se je medtem že vse zacelilo. Sicer pa: ločiti se hočete in treba je dognati le še, kje leži krivda.

Gospa (zaihti): To je vendar že jasno!

Sodnik: Vaš soprog trdi, da je izzval nesoglasja in razburjanja le neki tretji, vaš prijatelj.

Gospa: Jaz nimam prijatelja!

Sodnik: Vendar hodite in se vozite z njim na sprehod. Vsak dan dobiva vaš mož anonimne karte in pisma.

Gospa: Sam si jih piše! Poznam podleca, intriganta!

Sodnik: Kaznovati vas bom moral, ako ne nehate psovati! — S čim dokažete, da vas mož pretepa? Modre lise niso dokaz.

Gospa: O, pretepa me brez prič, ponoči, zavratno! — Samo Bog je moja priča. Prisežem lahko, če želite?

Soprog: To bi bila kriva prisega!

Sodnik: A odkod ima ali je imela vaša soproga po telesu modre lise?

Soprog: Bog ve! Od mene gotovo ne . . . Saj sem jo imel rad . . . Ponujal sem ji spravo, — samo ona noče . . .

Soproga (si pokrije obraz z obema rokama): Ne, nočem, nočem! Ločiva se!

Soprog: Kakor hočeš! A zelo mi je žal . . . Saj sva živela lepo, ne preveč težko . . . Zdaj bi lahko živela še lepše in še lažje. Teta Jenny je umrla in mi ostavila lepo dedščino . . . Toda čemu mi bodo zdaj tisti stotisoči?

Gospa (spusti roke v naročje, motri moža, dolgo razmišlja, končno vstane): Artur, tetka Jenny je umrla? Čemu mi nisi tega že prej povedal? Uboga Jenny!

Soprog: Saj nisi hotela govoriti z menoj. Zdaj pa je že vseeno. Zdaj tudi jaz nočem več.

Gospa (omahne na stol in bridko joka): Ubožica! Kako sem jo ljubila! In kako me je imela rada! O, Artur, smrt je strašna . . . smrt je velika . . . Pozabiva vse! Pojdiva domov! — Mar veš, da zdaj lahko najameš veliko stanovanje, ki bi ga vdova notarjeva tako rada zamenjala z najinim?

Sodnik lista smehljaje po spisih, soprog se dela apatičnega in tužnega, Gospa si briše solze, se usekne in opazuje lokavo svojega moža. Naposled pristopi in se mu obesi na ramo.

Gospa: Imela bova lahko salon, vsak po eno sobo in skupno spalnico, če hočeš. Jedilnica ni več moderna. Staro pohištvo lahko dobro prodava in kupiva novo . . . In, pomisli, gospa apotekarjeva mi ponuja svoj kožuh in štolo napol zastonj! — Ah, ne, ne toliva se več! Smrt poravna vse. (Nežno.) No, pojdiva, dragec! (Sodniku): Midva se spraviva. Hvala lepa za vaš trud!

Sodnik: Torej vi umikate svojo tožbo? Dobro. — A gospod soprog? Ali je zadovoljen? (Soprog še vedno apatično molči.)

Gospa: Seveda je zadovoljen. Tako vprašanje!

Soprog: A čemu te čaka spodaj gospod Julij Polž?

Gospa: Ti veš njegovo ime? A ves čas ga nisi omenil. Ah, Turči, to je čisto tebi podobno!

Soprog: Čemu? Zdaj te prepuščam njemu. Saj me ne maraš! Gospod Polž sicer ni bogat, a srce ima, silno nežen je in «razume» te. Kakor veš, jaz te nisem nikoli «razumel». Vsaj ti si zatrjevala tako, v tožbi in neštetokrat meni.

Gospa (smehljaje): Ali, Turči, saj vendar veš, da sem te s tem le jezila. Iz gole trme. Za Polža mi je toliko, kot za lanski sneg.

Soprog: Mar se nista ljubila?

Gospa: Ali Turči! Samo roke mi je poljubljal, sicer pa prav ničesar. Prisegam!

Soprog: A modre lise? Morda so od gospoda Polža!

Gospa: Ne, ne, niti od tebe, niti od onega. Udarila sem se ob vogal mize in padla sem na drsališču . . . Ah, Turči, nikar me ne muči! Pojdi in podpiši . . . gospodje sodniki so naju že naveličani . . . Spotoma greva lahko takoj k tapetniku.

Soprog: Gospodje sodniki, ali vam je treba še več dokazov, kje leži krivda? — Prosim, da me od te ženske ločite! A po njeni krivdi.

Gospa (kriči): Zdaj vidite, kakšen je! Mene in vas ima za norca! Ta neznačajnež! Ločite naju, a po njegovi krivdi! Naj le plačuje, mora plačevati! Vse življenje naj se kesa! (Sodniki odidejo v posvetovalnico.) Čakajte, gospodje! Še mnogo imam povedati, kakšen je ta človek, brez srca, brez takta, brez morale . . . čakajte no! (Besna se sesede.) Niti poslušati me nočejo več! O, me ženske smo reve! Moški drže skupaj proti nam . . . kajpada . . . zato pa je toliko krivice na svetu! (Tišči si robec na obraz, joka, ihti, vzdihuje itd.)

Soprog gleda skozi okno in se smehlja. Ne zine pa nobene več.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Gospodarstvo

Naraščanje dinarja

Ko so bili lansko jesen znani rezultati naše letine, je postal dinar čvrstejši ter je pričel pokazovati tendenco lahnega naraščanja. V naši agrarni državi je seveda gospodarski barometer vsakokratna letina. Brez dobre letine ne bi mogli pomagati dinarju na noge še s tako spretnimi merami več ali manj tehničnega značaja, ki posegajo često nasilno v naravni razvoj.

Z dobro letino so bili dani pogoji, da se je pričelo pri nas boljšati gospodarsko stanje. Naš izvoz je porastel in trgovinska bilanca za prošlo leto ni več pasivna. Takozvana deflacijska politika povzroča splošno pomajkanje denarja, kar nedvomno zelo ovira uvoz, dočim izvoz stalno narašča, kakor se vsaj zatrjuje z raznih strani. Vravnovesen je tudi državni proračun.

Poleg teh temeljnih razlogov, ki dvigajo mednarodno ocenjevanje naše valute, je zadnje hitrejše naraščanje dinarja povzročil gotovo tudi sporazum z Italijo, ki kljub temu, da je za nas neugoden, vendarle ustalja odnošaje napram Italiji, kar vzbuja zaupanje inozemstva napram naši državi. Gotovo je baš to tudi vzrok, da raste v Ameriki vera v naše gospodarske prilike, kar se izraža posebno v močnem porastu obligacij Bleerovega posojila.

Ako bo prihodnja letina istotako ali vsaj prilično povoljna, je računati na daljnji krepek porast dinarja. Dosedanji izgledi, kolikor se pač dajo preceniti v zimskem času, so ugodni. S temi okolnostmi moramo računati že danes, kajti nedvomno je, da bodo že eventualni dobri spomladni izgledi žetve pri sedanjem stanju močno podprli tendenco naraščanja dinarja. Da je dinar danes na poti ozdravljenja, je ugoden znak tudi to, da je rastel jako polagoma brez posebnih vznemirjajočih sunkov.

Ta dejstva pomenijo, da se mora naše gospodarstvo končno v svojem pravcu preorientirati, to se pravi: doslej je računalo s stalnim padanjem dinarja, a odslej bo moralo s stalnim naraščanjem. Trdno smo uverjeni, da je to potrebno ter da nas naši računi okrog dinarja ne varajo. Vsi posli se bodo morali voditi odslej po kalkilu porasta dinarja. Seveda ne bo prijetno to onim, ki so se doslej udejstvovali na nasprotni bazi, in vsem, ki so zadolženi v dinarjih. Dobro pa bodo zadeli tisti, ki imajo dolgove v tujih valutah, ker se jim bo z naraščanjem dinarja razmeroma manjšal dolg. Naraščanje dinarja pomeni nadalje svarilo trgovcem, da si ne nabavljajo prevelikih zalog ter da se na ta način izbegnejo neprijetnim posledicam.

Z boljšanjem dinarja se bo stalno omiljevala denarna kriza, ker bo povečana vrednost zahtevala manjši obtok bankovcev. Nedvomno pa se dviganje dinarja ne sme forsirati, ker se le z zelo počasnim naraščanjem uravnavajo cene po valuti in se s tem ne zavira izvoz, ki bi seveda takoj zastal, če bi cene inozemstvu ne konvenirale.

To lahno naraščanje dinarja zopet vzbuja zaupanje prebivalstva v dinar in bo posledica tega vedno večje varčevanje. Varčevalci bodo s svojim varčevanjem nagradeni s povečano vrednostjo, obenem pa je varčevanje samo na sebi eden izmed temeljev, ki podpirajo vrednost denarja. Znamenje bližanja k normalnejšim razmeram je to, da dobiva med prebivalstvom tudi denar svoj pomen in ne samo blago, kakor je to bilo zlasti med vojno in v prvih povojnih letih ter v manjši meri do najnovejšega časa.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (11. februarje.) **Pšenica:** baška, 79 do 80 kg, 2 odst., 2 vagona 332.5 do 335. **Ječmen:** baški, 67 do 68 kg, 3 vagoni 315 do 322.5. **Turščica:** baška, 10 vagonov 240 do 245; duplikat kasa, 7 vagonov 247.5 do 250; april-maj, 2 vagona 257 do 260. — **Fižol:** baški, beli, 1 vagon 685; pisani, 1 vagon 540. **Moka:** baza »0«, 1 vagon 520.5; »2«, 1 vagon 450; »6«, 3 vagoni 320 do 330. **Otrobi:** banatski, 1 vagon 175. Tendenca nestalna.

Tedenski pregled žitnega trga. Na zunanjih tržiščih je bila prilično čvrsta cena za oves, ječmen in turščico. Pri nas je stalna čvrstoča dinarja ovirala porast žitnih cen. Pšenica, ki se je predzadnji teden trgovala po 350 Din, je koncem prošlega tedna padla na 340 Din. Znižala se je tudi cena turščici. V manjših količinah sta se izvažali pšenica in turščica preko Subotice za Avstrijo in Češkoslovaško. Za Italijo je naše blago predrago. Cene na naših tržiščih so se prošli teden gibale nastopno: Moka osijeških mlinov se je ponujala v početku tedna po 600 Din paritetno v Zagrebu, toda je morala cena radi cenejših ponudb s strani baških mlinov popustiti na 575 Din. Baška moka se je ponujala po 530 do 535 Din z vtovorne postaje. Pšenica se je trgovala po 335 do 340 Din na vtovorni postaji v Baški. Turščica se je ponujala z baških postaj po 250 do 365 Din, a s sremskih po 255 do 270 Din po kakovosti. Oves se je podražil na 260 Din s slavonske postaje. Ječmen se je iskal večinoma pivovarniški za izvoz ter se je plačeval do 300 dinarjev z vtovorne postaje. Otrobi, ki prihajajo v vedno manjših količinah na tržišča, notirajo v Zagrebu 190 do 200 dinarjev v jutinih vrečah. Fižol pisani se je trgoval v malih količinah po 550 do 600 Din, beli po 700 Din z vtovorne postaje.

= **Carinska konferenca v Celju.** Gremij trgovcev v Celju, naznanja vsem pridobitnim krogom celjskega okoliša, da se vrši v Celju dne 12. febr. ob 8. uri zvečer IV. carinska konferenca v prostorih Javne skladiščne in prevozne d. d. (Savinjsko nabrežje št. 3, I. nadstr., poslopje carinarne).

= **Konkurz tovarne za špirit in drože v Račjem pri Mariboru.** Iz Maribora nam poročajo: Nad tvornico za špirit in drože v Račjem je otvorjen konkurz.. Po vojni je tvornico prevzela delniška družba na čelu z Jadransko banko. Baje obstoji namera, da se tovarna preuredi v pivovarno.

= **Angleško zanimanje za luko Baroš.** Te dni je odpotovalo iz Zagreba na Reko več uglednih angleških privrednikov, ki so si ogledali luko Baroš, tamošnje naprave, svobodno reško luko ter si zabeležili potrebne podatke, na podlagi katerih bodo proučili možnost organizacije angleškega in severnoameriškega prometa z Reko. Angleški privredniki so odpotovali nato v Trst.

= **Likvidacija Avstro-ogrske banke.** Iz Beograda poročajo: Dr. Dragutin Novaković, ki je zastopal našo državo v likvidacijskem odboru Avstro-ogrske banke na Dunaju, se je vrnil v Beograd in podal poročilo o svojem delu finančnemu ministru. Popolna likvidacija Avstro-ogrske banke se bo izvršila do konca junija t. l. Po sporazumu, ki je doslej dosežen, prejme naša država še 5 milijonov zlatih kron.

= **Ponoven padec nemške marke.** Nemška marka je ponovno znatno padla na newyorški in drugih borzah. Nemški listi domnevajo, da so tajne sile zopet na delu, da uničijo s tolikim trudom vzpostavljeno stabilnost. Oficielni kurzi tujih plačilnih sredstev v Berlinu so v popolnem nasprotju z dejanskim stanjem na zunanjih borzah. Zanimivo je, da je obenem z nemško marko ponovno oslabel francoski frank.

Domače borze

11. februarja.

ZAGREB. Na efektnem tržišču je bil slab promet. Največ so se tržile delnice Jugoslovenske. Tendenca je bila slaba. — Na **deviznem tržišču** so tečaji takoj znatno oslabeli in so se zopet nekoliko učvrstili koncem borze. Notirale so **devize:** Amsterdam 3150 do 3180, Dunaj 0.1178 do 0.1198, Budimpešta 0.285 do 0.315, Bukarešta 41.75 do 44.75, Italija izplačilo 367.5 do 370.5, ček 367 do 370, London izplačilo 362.30 do 365.30, New-York ček 83.025 do 84.625, Pariz 382.75 do 387.75, Praga 243.85 do 346.85, Sofija 60.5 do 63.5, Švica 1463.75 do 1473.75; **valute:** dolar 82.75 do 83.75, Kč 242.5 do 245.5, švicarski franki 0 do 1470, lire 363 do 366; **efekti:** Eskomptna 159 do 164, Hipo 88 do 90, Jugoslavenska 143 do 145, Ljubljanska kreditna 230 do 235, Praštediona 995 do 997.5, Slavenska 105 do 107, Srpska 139 do 140, Šećerana Osijek 1450 do 1500, Narodna šumska 132.5 do 140, Gutmann 1600 do 1640, Slavonija 172 do 175, Trbovlje 820 do 830, Tvornica vagona 160 do 165, Vevče 177.5 do 182.5, 7 odst. investicijsko 64 do 65.

BEOGRAD. Devize: Amsterdam 3150 do 3160, Dunaj 0.1185 do 0.1187, Budimpešta 0.30 do 0.32, Bukarešta 42.75 do 43.25, Ženeva 1465 do 1467, London 362.5 do 363.5, Milan 367 do 368, New-York 84 do 84.25, Praga 144.75 do 245, Sofija 61.5 do 62.5; **valute:** dolar 83, funt 359, mK 0.21, leji 42.75, francoski frank 385, Kč 243.

Sokol

Občni zbor župe Ljubljana I

V nedeljo, 10. t. m. je imela Sokolska župa Ljubljana I. svoj redni občni zbor, ki je bil polnoštevilno zastopan po delegatih v župi včlanjenih društev. Občni zbor je otvoril župni starosta dr. V. Krejči, ki je v svojem nagovoru očrtal pomen župe in njeno delovanje. Kot najmočnejša župa v JSS zavzema v organizaciji nekako vodilno mesto.

Savezni delegat Bajželj pozdravi občni zbor v imenu Saveznega starešinstva želeč mu najboljših uspehov pri zborovanju in omenja v kratkih besedah najvažnejše zadeve za prihodnjost, zlasti pa priporoča zastopnikom društev, da propagirajo med članstvom sokolske liste in Spomenico, ker se bo ravno potom sokolske literature najbolje utrdila sokolska zavest in razširila sokolska ideja.

Izčrpno poročilo poda tajnik dr. Volk ki pohvalno omenja agilno delovanje vseh članov župnega predsedstva in konstatira, da se je uvedba župnih okrožij — ki jih šteje župa štiri — dobro obnesla. Župno predsedstvo je predložilo za letošnji sabor dva važna predloga, namreč glede stalnega sedeža Saveza in glede izdajanja sokolskih znakov potom Saveza. Župa je objavljala vse svoje delovanje v lastnem župnem Vestniku, ki mu je bil do letošnjega leta urednik Mirko Ambrožič, od novega leta dalje pa je prevzel uredništvo župni podstarosta Verij Švajgar. Tajnikovo poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

Župni načelnik Ambrožič poroča, da je župa priredila prednjaški tečaj, ki je imel 32 obiskovalcev, ki pa doslej še niso položili župnega izpita, ker je bil prednjaški zbor mnenja, da naj se izpiti ne vrše takoj po tečaju. Župni zlet je bil v Kamniku in je bil tehnično dobro pripravljen, le udeležba je bila premajhna. Vsako okrožje ima svojega tehničnega zaupnika v župnem T. O., kar obeta roditi dober sad. Dalje omenja vse važnejše prireditve, ki bodo v okviru Župe in Saveza v tekočem letu. Z ostro kritiko biča nedostatke, ki so vzrok, da je v nekaterih društvih premalo telovadcev, in izjavlja, da v društvih, kjer niso načelnik, načelnica in prednjaki prožeti s pravim sokolskim duhom in ki jim nedostaje energije in vztrajnosti, ni pričakovati pravih uspehov in velikega napredka. Priporoča, da se strogo izvede načelo, da je do 26. leta telovadba za članstvo obvezna, oproščeni naj bodo le tisti, ki jim zdravnik odsvetuje telovadbo, zato naj se osnuje v vsakem društvu zdravniški odsek po načrtu, ki ga je objavil Sokolski Glasnik.

K poročilu br. Ambrožiča se oglasi br. dr. Pestotnik, ki v stvarni in z tehtnimi razlogi podprti debati navede vzroke, zakaj se mladina pogosto umika telovadnici. Mladina gre rada tja, kjer najde mnogo zabave. Sokolska vzgoja zahteva resnega dela in velike požrtvovalnosti, zato imamo pri vodstvu sokolskih društev premalo delavcev. Da bomo v bodoče tehnično napredovali, je treba, da poznajo prednjaki dobro sokolsko literaturo, v vsakem društvu pa bi moral vsaj eden razumeti tudi češko nazivoslovje, ker naša tehnična literatura še ne zadostuje za pravi napredek Sokolstva. Trgovski in obrtniški naraščaj je treba pritegniti v sokolske telovadnice. Tudi žensko mladino naj se privabi v sokolska društva in potom pouka materam naj se omeji ples mladine v prezgodnji dobi. Govornik ni za prepoved plesa, toda odločno se izjavlja proti plesu, ki ga danes goji mladina že v nežni dobi 12 do 14 let. Dnevno časopisje naj se pridobi zato, da bo imelo stalno sokolsko rubriko, kakor jo ima doslej »Jutro«. V vse mladinske organizacije naj vstopijo tudi sokolski delavci, kar bo velike koristi za obe strani.

Br. dr. Pestotniku je na kratko odgovoril br. Ambrožič, ki je soglašal v tem, da imamo premalo delavcev, ki bi se žrtvovali za Sokolsko delo, nakar je bilo poročilo br. načelnika soglasno odobreno, starosta br. dr. Krejči pa je izjavil, da bo župno predsedstvo upoštevalo nasvete, ki jih je iznesel br. dr. Pestotnik.

Sledila so poročila blagajnika (Kocijan), nadzornika (Drenik) in župnega statističarja (Švajgar), o katerih bomo še govorili, nakar so se vršile volitve. Soglasno so bili izvoljeni:

starosta dr. V. Krejči, Ljubljana I, podstarosta Verij Švajgar, Ljubljana I, dr. Schiffrer, Ribnica in dr. Jože Bavdek, Cerknica, načelnik M. Ambrožič, načelnica Anuška Cigojeva, odborniki: Brce, Capuder, Drenik, Jeras, Kocijan, Podgornik, dr. Sajovic in Selan, namestniki: Bricelj, Gorjanc Jože, dr. Šubic in sestra Frisova, pregledovalci računov: Gorup, Lovšin in Lunder, za zastopnika v Savezni odbor dr. Krejči, njegov namestnik dr. Pestotnik. Delegate za savezno skupščino, sabor in kandidacijski odbor določi župno starešinstvo.

Sport

Smuška tekma za prvenstvo Jugoslavije

Prvak Zdenko Švigelj (Lj. S. K.)
Prvakinja Milči Bloudkova (Ilirija.)

V nedeljo se je v Kranjski gori vršila najvažnejša letošnja zimsko-sportna prireditev, ki je v vsakem oziru, v organizatoričnem in sportnem, izborno uspela. Že število prijavljenih smučarjev kaže, da napredujemo tudi v tej panogi sporta. S posebnim zadovoljstvom moramo zabeležiti dejstvo, da so se tudi naše oblasti, civilne in vojaške, pričele zanimati za sportno gibanje. Vsa pohvala gre prebivalstvu Kranjske gore in Rateč, ki je v pravem razumevanju sporta za razvoj tujskega prometa šlo našim sportnikom v vsakem oziru na roko, jednako tudi železniška uprava, ki je storila vse, da olajša sportnikom potovanje.

Tekma je pokazala, da ima Ljubljana brezdvomno najboljše smučarje Jugoslavije. Prijavljeni so bili smučarji iz Ljubljane, Zagreba, Celja, Maribora, Jesenic, Tržiča, Dovjega, Kranja, Kranjske gore in Bohinja. Prva mesta so zasedli Ljubljančani. Vodstvo tekme, v katerem so bili gg. dr. Souvan, prof. dr. Jesenko, dr. Ulmansky, Sila in Tavčar, je funkcioniralo brezhibno. Proga, ki je bila izborno markirana, je vodila iz Planice od železniške proge po desni strani do Tamarja, kjer je bil obrat, ter po levi strani do železniške proge nazaj, nato v Kranjske goro. Dolga je bila približno 20 km. Višinska diferenca je znašala 400 m.

Tekmovalo je 50 moških in 8 dam. — Start je pričel ob 8.30; posamezni tekmovalci so bili odpuščeni v polminutnih presledkih. Naši smučarski prvaki so dobili precej neugodne številke in sicer: Švigelj 49, Zinaja 37, Kajzelj 43. Nezgod ni bilo nikakih. Cilj je bil v Kranjski gori na pobočju z lepim iztekom, ki so ga vsi smučarji krasno izvozili. Prvak Jugoslavije je postal za to leto *Zdenko Švigelj* (Lj. Š. K.), ki je dospel na cilj v 1:29:37.3. Da je Švigelj faktično naš najboljši smučar, je razvidno iz tega, da je startal kot 49., prispel pa je na cilj kot 3. Prehitel je tedaj 47 tekmovalcev. Pri Tamarju, približno na tretjini proge, je bil že 14., pod Švatno 9., na cilj pa je dospel kot tretji. G. Švigelj je s tem v drugič dobil smučarsko prvenstvo Jugoslavije. Drugi je bil naš mladi Vlado Kajzelj v 1:36:02.5. Sledili so Stanko Kmet (Lj. S. K.) 1:38:35.1, 4.) Godec (Skala), 5.) Predalič (Skala), 6.) Ogrin Gustav (Skala), 7.) Janša (Lask), 8.) Oitzl (Skala), 9.) Zinaja (Hašk), 10.) Čop (Skala), 11.) Janša Janko (Lask), 12.) Hartman (Lask), 13.) Šircelj Hinko (Ilirija), 14.) Benković (Hašk), 15. Juvan (Skala).

V damski tekmi si je letos zopet priborila prvenstvo Jugoslavije gdč. *Milči Bloudkova* (Ilirija) v 36:47.3. Sledile so: Frlan Mija (Skala) 37:01, 3. Vider Mira (Ilirija), 4. Koželnik (Skala), 5. Šepetavec (Ilirija), 6. Kosler (Ilirija), 7. Zobec (Ilirija). Ena tekmovalka je izstopila. — Damska proga je vodila od postaje Planica v Kranjsko goro in je bila dolga približno 6 km.

Po sijajno uspeli tekmi, kateri je prisostvovalo mnogo sportnikov iz Slovenije in Zagreba in ki je bila učinkovita manifestacija smuškega sporta, so se razdelile nagrade. Prvak Švigelj je dobil bronast kip smučarja, prvakinja Bloudkova pa kupo iz kino srebra. Zastopnik JZSS g. Gorec je ob tej priliki pozdravil navzoče olimpijske tekmovalce, Kajzelja, Šviglja in Zinajo, ki so prišli naravnost iz Chamonixa v Planico. Poudarjal je, da je ta trojica, čeprav ni mogla doseči v hudi svetovni konkurenci faktičnih uspehov, častno zastopala jugoslovenske barve na prvi zimski olimpijadi. Dalje se je zahvalil velikemu županu g. Sporcu in divizijskemu komandantu Stojanoviću za brzojavne pozdrave. Ponovno moramo omeniti prebivalstvo v Kranjski gori in v Ratečah, ki je smučarje sprejelo z znano ljubeznivostjo. Vsa prireditev je pustila pri vseh udeležencih, tekmovalcih in gledalcih, utis izredno lepega in prijetnega smučarskega dne.

Gdč. Milči Bloudkova.

Avstrija : Jugoslavija 4:1 (1:0)

V nedeljo sta se prvič po vojni srečali na Concordijinem igrišču v Zagrebu avstrijska in jugoslovenska nogometna reprezentanca. Zanimanje za deseti nastop naše mednarodne enajstorice je bilo tem večje, ker so zastopali jugoslovenske barve, tudi igralci izvenzagrebških klubov, t. j. iz Beograda, Splita in Novega Sada. Žal da, je skupna igra vsled tega tako trpela, da bi bila najbrže homogena celota slabše kvalitete odrezala boljše. Vsekakor pa so se tudi vsi posamezniki zavedali častne naloge in storili v polni meri svojo dolžnost.

Postavi moštev.

Avstrijsko moštvo je nastopilo sledeče: Edi Kannhäuser, Beer-Teufel, Geyer-Brandstätter-Nietsch, Wondrak, Horvath, Iliszda, Wieser, Wesely. Moštvo je — d… si na zelo slabem terenu — pokazalo v… vrline kontinentalnih reprezentanc Br… na, vztrajnost, tehnična in taktična d… vršenost ter brezprimerna prodorna m… so lastnosti, ki so mu prinesle sigur… in zasluženo zmago. Lahkejši posel je imela obramba, ki je delovala kakor st… Tudi krilska vrsta z žilavim Brandstätterjem v sredini je v vseh ozirih zadovoljila. Najmočnejši in najkoristnejši d… pa je bila napadalna vrsta, ki je kljub razmočenemu terenu in blezuri svojega vodje Iliszde večkrat naravnost blokirala Vrdjukovo svetišče. Nad drugimi sta brilirala posebno Horvath in Wessely.

Naša enajstorica (Vrdjuka, Vrbančič, Dasović, Kurir-Rupec-Rodin, Babić, Jovanović, Dubravčić, Petković, Schäffer) je zadovoljila edino v obrambi. Vrdjuka je držal svoj stari renomé in lovil si… no. Od dobljenih golov bi bil mogel pr… prečiti kvečjemu enega. Od branilcev je bil boljši Dasović, ki je rešil zelo mnogo in razbremenjal tudi krilce. Iz… slednjih je dve tretjini igre bravurozno vztrajal neumorni Rupec. Oba stranska… nista koristila, kakor bi bilo treba, in s… v prvi pavzi puščala nasprotnika preb… zu domačih vrat. V napadalni vrsti brez skupne igre sta odgovarjala samo Beograjčana »Žena« in »Senegalac«, ki sta v par lepih akcijah ogrozila avstrijska vrata. Častni gol za Jugoslavijo je zab… prvi v 14. min. drugega polčasa. Drug… je obtičalo pod nogami obrambnega pa… ra Avstrijcev. V postavi se absolutno n… sta znašla Dubravčić in Schäffer (NTK).

20 minut po 2. uri je prišlo avstrijsko… par minut za njo jugoslovansko moštvo na polje. Po oficijelnem pozdravu našega saveznega kapetana g. Ugriniča in zastopnika g. Volkerta iz Dunaja, je sodnik g. Herites (Praga) točno ob pol 3. dal znamenje za pričetek.

Potek igre.

Po par nervoznih sunkih uide napad A. proti vratom in izsili kot proti J. (3. min.) Vrdjuka drži. Malo nato zapusti Iliszda vsled karambola z Rupcem igrišče: Hofbauer (Ostmark) kot rezerva vstopi. (5. min.) Nato sledi kot proti J.; iz mešanice na »16 m« pošlje Wieser idealen strel v desni kot. Vrdjuka plane, izpusti. (6. min.) *1 : 0*. Igra preide v sredino in poteka v dvobojih. Iz bega pred golu A. rezultira v 10. min. kot proti A. Edi čisti. Pet minut napadajo Avstrijci neprestano in ne izrabijo tudi dveh kotov. Zopet čisti Dasović; desna stran J. napada in izvije v 22. min. kot proti A., ki ostane neizrabljen. Sledi še par obojestranskih kotov brez uspeha. Kratko pred pavzo zavozi Babić sigurno šanso.

Polčas 1 : 0.

Po pavzi se prične zopet s streljanjem kotov. Teren je moker, žoga spolzka in udarci so nesigurni. Avstrija pritisne pošteno in drži 10 minut našo obrambo v šahu. Strel za strelom drži Vrdjuka. Rupec povzroči »foul« v kazenskem prostoru; sodnik diktira enajstmetrovko in Hofbauer zviša na *2 : 0* (10 min.). Tempo se stopnjuje. J. stisne in prenese na avstrijsko polovico. Petković strelja, Edi drži slabo, Jovanović izrabi in ustreli izpod njega v prazno mrežo. 2 : 1 (14. min.) Gromovit aplavz! Ohoji forsirajo in že v 17. min. pade po Wieserju tretji gol. 3 : 1. J. vztraja. Petković dribla, Teufel mu izmakne pred vrati nepravilno. Diktirano enajstmetrovko strelja Jovanović vratarju v roke. Petković mora poškodovan oditi s prostora. Napadi se menjavajo do konca. Wessely izrabi še slab strel Vrbančića in pošlje iz leve rozantno v kot. 4 : 1 (41. min.). Igra konča pred našim golom.

Sodnik g. Herites je bil v vseh ozirih brezhiben. Igra je bila fair, moštvi disciplinirani tako da ni bilo protestov. — Tekmi je prisostvovalo nad 10.000 gledalcev, kar znači vsekakor rekordno število za jugoslovenske sportne razmere. Med posetniki so bile zastopane tudi državne in civilne oblasti, avstrijski konzulat ter številni ino- in tuzemski novinarji. Doseženi uspeh naše mlade reprezentance baš najboljši, vendar pa daje upravičeno sklepati, da se bliža jugoslovenski sport nevzdržno mednarodni kakovosti in postane v kratkem v vsem sportskem svetu upoštevanja vreden faktor. L. S…

Tujci v Ljubljani

Od sobote na nedeljo je prenočilo v Ljubljani v hotelih in gostilnah 110 tujcev in sicer v hotelu

UNION 38, med njimi sledeči inozemci: Barbarics Josip, potnik, Mödling; Dekleva Robert, trgovec, Linc; Donicalz Viktor, trgovec, Dunaj; Fischer Avgust, zasebnik, Dunaj; Galeazzi Gabrijel, trgovec, Beljak; Gottreich Siegfried, potnik, Dunaj; Guthard Rudolf, direktor, Dunaj; Glaser Maks, trgovec, Dunaj; Jeremias Alfred, trgovec, Stuttgart; S. Kalman, direktor, Dunaj; Mencarelli A., trgovec, Roma; dr. Rothermund Maks, trgovec, Dresden; Sartori Ludvik, direktor, München; Wocheslãnder Johann, potnik, Sautern, N. Avstr.; Zemanek F., potnik, Dunaj.

SLON 21, med njimi niozemci: Moses Aribech, potnik, Hamburg; Alvo Efija, trg. agent, Dunaj; Bock Salamon, potn., Jägerndorf; Finkel Moses, potnik, Dunaj; Genovese Izidor, trgovec, Venezia; Piloni Irenee, trgovec, Lecco.

Dalje v hotelih in gostilnah: Južni kolodvor 14, Lloyd 5, Soča 2, Tratnik 2, Strukelj 8, de Schiava 14, Stari tišler 8, Ravnik 1 in Češnovar 1.

V noči od nedelje na pondeljek je prenočilo 107 tujcev in sicer v hotelu

UNION 34, med njimi inozemci: Zot… Engelbert, potnik, Dunaj; Zuckerbäcker Leo, trgovec, Dunaj; Diamant Josip, trgovec, Dunaj; Henkel Pavel, potnik, Dunaj; Jilek Franc, inženjer, Brno; Kar… Chaimovicz, industrijalec, Dunaj; Cas… li Alcibiade, trgovec, Carpi; Marmor… Hugo, inženjer, Dunaj Mazzino Aldo, industrijalec, Preto Toscano; Maler… Leopold, zas. uradnik, Črnomelj; Str… katy Ivan, urednik, Praga; Schönbau… Karol, trgovec, Dunaj; Viktori Juli, tr… Dunaj; Wohinz Karol, trgovec, Trst.

SLON 21, med njimi inozemci: Mos… Accordo Vincenc, potnik, Torre; Jo… Bramo, lesotržec, Gorica; Diefenthal… Ivan, uradnik, Dunaj; Gottlieb Zdenk… žena trgovca, Dunaj; Göhring Emil, spediter, Buchs; Hassler Avgust, trgovec, Stuttgart.

Dalje v hotelih in gostilnah: Južni kolodvor 10, Lloyd 7, Soča 5, Tratnik … Strukelj 7, de Schiava 1, Stari tišler … Ravnik 1 in Amerikanec 2.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozov… Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodinje, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

MILO „GAZELA"

katerega se dobi v vsaki trgovini!

Ugodna priložnost!

Pisalni stroji na obroke.

THE REX Co.,

Ljubljana, Gradišče št. 10.

Telefon št. 268. 299

Šapirograf in šapirografske potrebščine.

Cenjenim damam!

Preden nakupite svilo za plesne toilete, oglejte si zalogo pri 97 11

A. Šinkovic nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 19.

Prodaja po konkurenčnih cenah!

Kupi se:

Nekaj tisoč kubičnih metrov jelkovega in smrekovega okroglega 640 lesa (grede in kolci), sveže posekan.

Podrobne ponudbe sprejema tvrdka:

„BOIS" S. A., Zürich, Usteristraße Nr. 19.

Najcenejše in najboljše so 476

vžigalice

iz Tovarne vžigalic v Rušah.

Manufakturist

zmožna in agilna starejša moč, sprejme

provizijsko zastopstvo z lastnim automobilom

za vso Slovenijo in del Hrvatske. Reflektira samo na solidno in zmožno veletvrdko. Cenj. ponudbe pod „Z 38" na upravo „Jutra". 601

Sprejme se 631

prodajalka

samostojna moč, za prodajo moke, pridna in poštena, dobra računarica. Prednost imajo take, ki so bile že vsaj par let v kaki špecerijski ali mešani trgovini na deželi uslužbene. Nastop takoj, plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe pod „**Poštena**" na upravništvo «Jutra»

ZAHVALA.

Za iskazano sožalje in mnogobrojno spremstvo na zadnji poti mojega soproga, gospoda

Josipa Košiček-a

se vsem najsrčnejše zahvalujem.

Novo mesto-Kandija, dne 9. februaja 1924.

643 Frančiška Košiček, roj Gregorič.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par

Za „Dopisovanje" in „Ženitve" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obrt

Pohištvo
klub-garniture itd., nudita najceneje Erman & Arhar, mizarstvo, St. Vid št. 4 nad Ljubljano. 2992

Pletenine
vseh vrst in predtiskarija ročnih del — najmodernejši vzorci — cene nizke. L. Turk, Pred škofijo 1/I, v prejšnjem poslopju Kreditne banke. 2809

Dežnike
popravlja in prodaja po zelo nizki ceni M. Hostnik, Vodnikov trg (paviljon). 2636

Službe (dobe)

Gospodična
ki igra gosle ali začetnica, se išče za damsko kapelo — Narodni dom — kapelnik Raškaj. 3302

Pekovskega vajenca
od 14—16 let starega, poštenih staršev, sprejme Franc Muru, pekovski mojster v Metliki. 3262

Knjigovodkinjo
vešča strojepisja ter slovenske in italijanske korespondence, sprejme lesna družba v Sloveniji. Lastnoročne pisane ponudbe z navedbo referenc pod „Leana" na Aloma Company, Ljubljana. 3328

Zavarovalnega potnika
za mariborski okraj, išče večja zavarovalnica. Stalno bivališče v Mariboru. Ponudbe pod „Potnik štev. 12" na upravo „Jutra". 3095

Krojaški pomočnik
za veliko delo, se sprejme takoj. Martin Bricl, krojač, Trbovlje II. 328. 3213

Služkinja
pridna in poštena, ki zna veliko kuhati in opravljati druga hišna dela, dobi takoj dobro mesto. Naslov pove upr. „Jutra". 3211

Starejši trg. pomočnik
manufakturne in mešane stroke, se sprejme takoj ali pozneje pri Francu Reinerju, Podčetrtek. 3250

Potnik
manufakturne stroke, se sprejme proti proviziji. Ponudbe pod „Potnik" na podružnico „Jutra" v Celju. 3245

Službe (iščejo)

Strojni ključavničar
tudi dobro izvežban pri parnem stroju, išče službe. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Strojni". 3270

Deklica
16 let, s primerno šolsko izobrazbo, želi vstopiti v trgovino kot učenka. Naslov pove uprava „Jutra". 3304

Strojnik
trezen in zanesljiv, išče službe v mestu ali na deželi; gre tudi za kurjača in nastopi lahko takoj. — Naslov pove uprava „Jutra". 3301

Korespondentinja
vešča slov., nemškega in deloma hrvatskega jezika, slov. in nem. stenografije ter vseh pisarniških del, išče službe. Ponudbe pod „Skorajšnji nastop" na upravo „Jutra". 3317

Orožniški stražmojster
vpokojen, 38 let star, samec, slov., srbohrv. in nemškega jezika zmožen, išče primerne službe kot skladiščnik, prevzemaler, vratar, ali občinski tajnik. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Vesten" 3316

Prodajalka
z večletno prakso spec. stroke, želi mesta za takoj. Gre tudi za blagajničarko. Plača po dogovoru. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Dobra moč". 3295

Prodajalka
pridna in poštena, išče mesta v špecerijski stroki, gre tudi za blagajničarko. Dopise je poslati: J. Medved, Frankolove p. Vojnik. 3275

Stavbeniki, pozor!
Absolvent stavbno rokodelske šole, z večletno prakso, tesarske stroke, želi odgovarjajoče službe v pisarni ali zunaj. Ponudbe pod „Dobra moč" na upravo „Jutra". 3186

Uradnik
40 let star, zdrav, trgovsko naobražen, govori hrvatsko, nemško in italijansko, knjigovodja, korespondent, bilancist, išče službe kot vodja pisarne, knjigovodja, blagajnik, oskrbnik večjega podjetja ali tovarne. Vstop takoj mogoč. — Ponudbe pod Ivan Hubert, Celje, Kralja Petra cesta 32.' 3284

Gospodična
dobro izurjena manufakturistinja, želi premeniti službo. Gre najraje v Ljubljano ali Celje. Ponudbe pod „Manufaktura" na podruž. „Jutra" v Celju. 3244

Šivilja
se priporoča cenj. damam na dom. Ponudbe na upravništvo „Jutra" pod „Primorka". 3330

Kmet. pridelki

Kupujem fižol
vsake množine. — Vekoslav Podlogar, Ljubljana, Florijanska ulica. 3114

Kupim

Smrekove storže
kupujem vagonske naklade in prosim ponudbe z navedbo množine na naslov: Edvard Pišler, Vrhnika. 3310

Veverične, polhove
in vse druge kože divjačine, kupuje v vsaki množini za inozemstvo skozi vse leto D. Zdravič, Ljubljana, trgovina usnja, Florijanska ulica št. 9. 3068

Ljubljanski Zvon
letnik 1923. prve številke, kupi Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Prodam

Šivalni stroj
„Singer" dobro ohranjen, se proda. Naslov pove uprava „Jutra". 3264

Otroški voziček
prodam. Ogled predpoldan. — Rožanec, Glince št. 220/I, za trafiko. 3318

Ovčja volna
15 kg, lepa in čista, po ugodni ceni naprodaj. Vpraša se: Moste, Poljska cesta štev. 55, pritličje. 3312

Samotež-voziček
nosil. teža kg, popolnoma nov, štirikolesni, se proda. — Ogleda se Cesta na Rožnik 5, vila Bistra. 3260

Fotelj
skoro nov, tudi za bolnike pripraven, se proda po zelo ugodni ceni. — Naslov pove uprava „Jutra". 3276

Lesni trgovci, pozor!
Sestavil sem tiskovine, na katerih se prevzame okrogel, tesan in rezan les, seznam dimenzij je že obenem tudi račun kubikature, tako da ne rabite nobene kubične računice zraven. Naroča se pri: Dragotin Korošec, Rečica ob Paki. 3286

Fotografični aparat
„Ernemann", 10 × 15, izvrsten objektiv, se ugodno proda. Na ogled iz prijaznosti pri fotografskem zavodu Hinko Hibšer, Valvazorjev trg 5. 3180

Diesel-motor
nov, 65 HP, izdelek „Grazer Waggon u. Maschinenfabrik", se ugodno proda. — Pismene ponudbe pod „Dieselmotor" na Aloma Company, Ljubljana. 3128

Pohištvo
Naprodaj imam več spalnih sob iz mehkega lesa po ugodnih cenah, istotako percane in zgornje vzmete. — Zupančič Franc, podružnica Glince 20, Vič. 2943

Trapist sir Ia
v brezkonkurenčni kvaliteti, nudi v vsaki količini po Din 31'90 za kg trgovsko podjetje K. Mahorčič, Zagreb, Petrova ulica 35. 2885

Lepa jedilnica
in glasovir, se prodasta. — Naslov pove uprava „Jutra". 2850

Rotacijska črpalka
25.000 l urne zmožnosti, še nova, se proda za 6000 Din. Ogrinc, kurilnica, Novo mesto. 3204

Gorenjska narod. noša
kompl., zelo dobro ohranjena, nad sto let stara, s pečo in pripadajočim zlatim klincem, se proda. Poizve in ogleda se lahko v trgovini s papirjem H. Sax, Maribor, Grajski trg. 3242

Maske
zeleni pierot, Harlekin in Pirat, se prodajo. Naslov pove uprava „Jutra". 3237

Francosko-nem. slovar
Sachs-Villatte, Bibliothek des allgemeinen und praktischen Wissens ter strokovne knjige o opekarstvu, so poceni naprodaj. Naslov pove uprava „Jutra". 3234

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
naj inserira v „Jutru"

Nepremičnine

Dvonadstropna hiša
v sredini mesta, z velikim praznim obrtniškim lokalom, 4 stanovanji, kleti, se za Din 200.000 proda pod ugodnimi pogoji. Stanovanje 2 sob kupcu na razpolago. Naslov pove uprava „Jutra" pod „Prazen prostor". 3269

Pozor, trgovci!
V Gjurgjevcu na glavnem trgu, se proda moderno zidana hiša, v kateri je stara trgovina mešanega blaga. V mestu se vršijo tedenski in mesečni sejmi. Uselí in prevzame se lahko takoj pod ugodnimi pogoji. — Naslov pove uprava „Jutra". 3263

„Posest"

Realitetna pisarna, d. z o. z., Ljubljana, Poljanska cesta 12 prodaja:

STANOVANJSKE HIŠE v predmestju Ljubljane, stanovanja takoj prosta, Din 82.500, 100.000, 150.000 in 175.000;
GRAŠČINSKO POSESTVO na Štajerskem, grad 24 sob, od teh 12 kompletno mebliranih, velika gospodarska poslopja, lastna elektrarna, vodna moč, brezkonkurenčna tvornica opeke, idilična lega, 10 min od kolodvora. — Cena 750.000 dinarjev;
POSESTVO, 3 orale, z lepo hišo, gospodarska poslopja, par minut od Novega mesta. — Cena 195.000 Din;
TRGOVSKO HIŠO, jako prometno, visokopritlično, z inventarjem v industrijskem kraju. Cena 175.000 Din;
NOVOZIDANO VILO, enonadstropno, dvodružinsko, velik vrt, takoj vsa prosta v Rožni dolini. 300.000 Din;
PARCELO, 8.. m² v Trnovskem predmestju po 150 K;
POSESTVO, 22 oralov arondirano na Štajerskem, 20 minut od železnice in trga. — Cena 500.000 dinarjev;
KRASNO VILO v severnem delu Ljubljane, sedem sob, komfort, takoj vsa prosta. — Cena 500.000 dinarjev;
POSESTVO, 10 oralov, novozidana hiša 4 sob, gosp. poslopja pri Slov. Bistrici. — Cena 150.000 dinarjev;
TRGOVSKO HIŠO, enonadstr. krasen trgovski lokal z inventarjem, 17 sob, gospodarska poslopja, lep vrt najprometnejša točka trga na Spodnjem Štajerskem. — Cena 375.000 dinarjev;
HIŠO S KOVAČIJO, tri sobe, gosp. poslopja, čez 2 orala vrta ob glavni cesti, 10 minut od mesta na Štajerskem — Cena 135.000 dinarjev.
Polovico dobičkanosne TOVARNE SUKNA. — Cena 300.000 dinarjev. 3191

Posestvo
v neposredni ... glavnega kolodvora v Ljubljani z vsemi pritiklinami, pripravno za veletrgovino, špedicijo ali večje obrt, s prostim stanovanjem, se odda z marcem. — Lokal na najprometnejši ulici se adaptira. — Ponudbe pod „Izredna prilika" na upravo „Jutra". 3300

Usnjarji, lončarji!
Po nizki ceni prodam staro tovarno v Savinjski dolini, pol ure od postaje. — Marija Boh, Trbovlje I. 3283

Nova hiša
moderno zidana v kateri se nahaja dobroidoča gostilna z lepim sadnim vrtom, hlevom, ledenico, žago, tik državne ceste, 5 minut od železniške postaje na prometnem kraju na Gorenjskem se proda. — Poizve se detajlno pri Ciril Pogačniku, ...uart. 3285

Enonadstr. hiša
na Sp. Štajerskem ob Savi s nekaj zemljišča, pripravna za trgovino ali kakšno drugo obrt, nasproti farne cerkve ob postaji, se proda. Naslov pove uprava „Jutra" pod „Prometni kraj". 3120

Stavbna parcela
900 m² na jako lepem prostoru ob gl. cesti na Gorenjsko, pol ure od Ljubljane, se po ugodni ceni proda. — Naslov pove uprava „Jutra". 3036

Enonadstropna hiša
v dobrem stanju, nasproti delavnic juž. žel. v Studencih pri Mariboru, Krekova 4, se proda za 175.000 dinarjev. — Ponudbe na naslov: Maks Kolnik, Studenci pri Mariboru, Aleksandrova cesta 5. 3239

Stanovanja

Lepo opremljeno sobo
s posebnim vhodom in event. hrano, išče uradnik. Ponudbe z navedbo pogojev pod šifro „Miren in stalen" na upravo „Jutra". 3259

Stanovanje
obstoječe iz ene ali dveh sob s kuhinjo ali njeno souporabo išče učiteljica klavirja v novi hiši. Plača dobro. Ponudbe z oznaèbo cene pod „1. marec" na upravo „Jutra" 3265

Na stanovanje in hrano
se sprejme zakonski par ali dve gospodični, tudi dijakinji. Elektr. razsvetljava. Uporaba klavirja. Naslov pove uprava „Jutra". 2818

1 velika soba
ali 2 manjši, solnčni, se oddasta. Kje, pove upr. „Jutra" 3299

Akademik
išče lepo opremljeno sobo z električno razsvetljavo takoj ali od 15. t. m. Cenjene ponudbe pod „Boljša družina" na upravo „Jutra". 3322

Lepo opremljena soba
z električno razsvetljavo v sredini mesta, se odda zakonskemu paru brez otrok. — Naslov pove uprava „Jutra". 3324

Lepa zračna soba
se odda boljšemu gospodu. — Naslov pove uprava „Jutra". 3331

Stanovanje
(v celi hiši) s sadnim vrtom, vodovodom in tudi nekaj zemlje, oddam takoj onemu, ki mi posodi 40.000 Din. — V hiši je lahko 5—10 let. — Naslov pove uprava „Jutra". 3294

Opremljena soba
s separiranim vhodom, elektr. razsvetljavo, blizu gl. pošte, se odda. Naslov pove uprava „Jutra". 3256

Na stanovanje
eventuelno tudi na hrano, se sprejme gospoda na Dolenjski cesti št. 10. 3190

Opremljena soba
z uporabo kuhinje in če mogoče uporabo klavirja, se išče v Ljubljani za mater in hčer proti dobremu plačilu. — Naslov pove uprava „Jutra". 2860

Lokali

Skladišče in pisarna
se odda v sredini mesta blizu južnega kolodvora. Skladišče je primerno za trgovino z moko ali za kak drug finejši predmet, razen nettlinih ali smrdljivih stvari. — Ponudbe pod „Lepa prilika" na upravo „Jutra". 3293

2 pisarniška lokala
se oddasa takoj v sredini mesta. Povpraša se v Gosposki ulici 4/II. 3291

Kavarna v Mariboru
s hišo, pod ugodnimi plačilnimi pogoji naprodaj. Dopise pod „Kavarna" na podružnico „Jutra" v Mariboru. 3101

Dopisovanje

Ločena
s svojim posestvom, srednjih let, brez otrok, želi znanja ali skupno življenje samo z boljšim gospodom zaradi miru — Le resne ponudbe je poslati na upravo „Jutra" pod „Mirni dom". 3290

Gospod Joco L...ž!
Domo..avost je grda lastnost. 3271

Kapital

20.000 Din posojila
iščeta dva drž. uradnika, zakonca, proti garanciji. — Ponudbe pod „Sigurnost" na upravo „Jutra". 3277

Kdor posodi 20.000 Din
za dve leti, dobi sobno opravo iz brestovega lesa in kuhinjsko opravo. Naslov pove uprava „Jutra". 3205

5000 Din
išče v trenutni stiski višji uradnik, 35 let, lepe zasigurane eksistence pri mladi dami (tudi vdovi), katero bi v slučaju sporazuma tudi poročil. Kot varnost deponira dragocenosti in menico. — Ponudbe pod šifro „Dvakrat vrnjeno" na upravo „Jutra" 3087

Resnega kapitalista
s približno 500.000 Din iščem za špecijelno trgovsko podjetje železne stroke s sodelovanjem ali po dogovoru. — Pisarniški lokal takoj na razpolago. — Ponudbe pod šifro „Grodel" na upravo „Jutra". 3272

Priletno družabnico
s 10—15.000 Din za dobro trgovino v Mariboru, iščem. Stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe se prosi na podružnico „Jutra" v Mariboru pod „Družabnica". 3287

Družabnik
za večje mehanično podjetje v Mariboru, se išče. Ponudbe pod „Mehanično podjetje" na podružnico „Jutra" v Mariboru. 3289

100—200.000 Din
posojila, se išče na posestvo večmilijonske vrednosti. Cenj. ponudbe se prosi pod šifro „Gotovost" na upravništvo „Jutra". 3166

Živali

6 angleških hrtov
mladičev, čistokrvnih, se proda pri Al. Turk, trg. v Višnji gori. 3320

Glasba

Zaloga klavirjev
in pianinov, najboljših tovarn Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Schweighofer, Original Stingl itd. Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5. 3

Godba
prvovrstna tamburaška s klavirjem in brez klavirja, išče mesto v boljšem lokalu. Hotel „Tivoli", soba štev. 26, kapelnik Rajtkaj. 3303

Harmonika
triversna, se proda. Naslov v upravi „Jutra". 3321

Razno

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Valvazorjev trg. 304

Slovenija, pozor!
Kdor hoče danes v tej draginji res poceni zidati ... in druga poslopja, naj ima dobro preudarjen načrt, da si pribrani stroške zidanja. Take načrte naj naroči edino le pri stavbnem podjetju Dragotin Korošec, Rečica ob Paki. 3298

Dežne plašče

dežnike, čevlje itd. po konkurenčni ceni nudi

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

Trboveljski premog in drva

17 dobavlja

Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Potnika

elektrotehnične stroke, jugoslovanskega državljana

išče znana elektrotehnična tvrdka.

Ponudbe z življenjepisom in pogoji pod šifro „Verzirani potnik", za 1421 na „**Publicitas d. d.**", oglasni zavod v Zagrebu, Gundulićeva ulica 11. 650

!! Na debelo !! — !! Na drobno !!

Velika zaloga vsega elektrotehničnega materijala

motorjev
svetilnih teles
gradnje elektrarn
inštalacije

Elektrotehnično podjetje
Leop. Tratnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Kupujem brestovino!

Kupujem plohe od **brestovine, po možnosti suhe.** na sledeče mere:

m² 10 od	50 mm			
» 10 »	60 »			
» 10 »	70 »			
» 10 »	80 »			
» 10 »	90 »		od metrov 250 naprej dolžine, od cm 20 naprej širina, medio širina 27/28.	
» 10 »	100 »			
» 10 »	110 »			
» 10 »	120 »			
» 10 »	130 »			

Ponudbe za manjše količine se tudi sprejmejo samo I. in II. vrste, označi naj se cena.

Pismene ponudbe je nasloviti: **Mario Buda**, Hotel Južni kolodvor. 617

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel *Oton Župančič.*

Sen kresne noči.
Broš. 15 Din, vez. 21 Din, po pošti 1 Din 25 p več.

Macbeth.
Broš. 15 Din, vez. 21 Din, po pošti 1 Din 25 p več.

Othello.
Broš. 23 Din, vez. 29 Din, po pošti 1 Din 25 p več.

Julij Cezar.
Broš. 16 Din, vez. 22 Din, po pošti 1 Din 25 p več.

Beneški trgovec.
Broš. 16 Din, vez. 22 Din, po pošti 1 Din 25 p več.

Knjige se naročajo pri
TISKOVNI ZADRUGI v LJUBLJANI

Dobrega strokovnjaka

za izdelovanje svetlega usnja in usnja za jermena išče srednjevelika tvornica usnja v inozemstvu. Samostojno mesto in ugodni pogoji zagotovljeni.

Naslov se izve v upravi „JUTRA". 642

Lucifer

Jean de la Hire: fantastičen roman v šestih delih

116

«Dobro jutro, Glass! Pripeljali smo našega najvišjega gospoda. Kako gre poveljniku?»

«Wilfriedu je bolje. Trganje ga je minilo. Bal sem se že zanj. A zdaj se ga je lotila bronchitis. Pa ne leži.»

Glass je bil namreč zdravnik, študiral je medicino na univerzah v Montpellierju, v Parizu in v Berlinu.

«Ali pridem sem?» vpraša Durbox.

«Da. In Krieg tudi.»

«Torej je vse pripravljeno?»

«Je!»

Glass malo pomisli, potem pa vpraša s tihim, negotovim glasom:

«Ali najvišji gospod «vidi»?»

V navadnem jeziku bi se to reklo: Ali čita Glü v tem trenutku naše misli?

«Ne!» odgovori hitro Durbox. «Znano mi je, da si hoče odpočiti možgane. Čul sem ga, ko je to dejal svoji materi. Rad bi si namreč ohranil svežost misli za oni veliki dan.»

«10. junij še vedno?» vpraša Glass.

«Menim, da.»

«In . . . je kaj žensk na krovu?»

«Ne!» odvrne Durbox.

«Oh, slabo je to! . . . Wilfried, Krieg in jaz smo z gotovostjo pričakovali . . . Eskimovke se nam že kar gabijo! Bedaste, zopne ženske . . .

Durbox prasne v smeh in potolče bratranca po plečih — kajti Wilfried, Krieg, Glass in Durbox so bili sinovi štirih sester — rekoč:

«O, hotel sem te le malo razjeziti, dobri moj Glass! Vse ženske s Schwalzrocka so namreč v podmornici . . . In moje mnenje je, da vsaj po desetem juniju najvišjemu gospodu ne bo treba več vivisecirati . . . In tako si boste . . . si bomo med ženskami lahko izbrali, kolkor bomo hoteli, in upam, da boljših, kakor so te vaše oljnatokožne Eskimovke . . .»

«Bei Gott!» krikne Glass, «tudi jaz pričakujem kaj boljšega!»

Tečaj se začuje korak na aluminijastih tleh in obris človeka se prikaže v odprtini vrat.

Oba umolknela, se ozreta, se strumno vzravnata in pozdravita po vojaško.

Bil je Wilfried, poveljnik «Tečaja», ki je prihajal v velikimi koraki v spremstvu Kriega, načelnika elektrotehničnega oddelenja.

Ko stopijo v podmornico, se Krieg pridruži Glassu, poveljniku trdnjavske posadke, in Durboxu, kapitanu Kaiser-Gotta, Wilfried pa izgine skozi železna vrata, ki se za njim avtomatično zapro.

V.

Na rtiču Flora

Medtem je pod poveljstvom Jacquesa Saincera odplula podmornica Überalles iz havreškega pristanišča, in sicer rano v jutro 31. maja. Na njej so se nahajali Laurence Païli in Grisyl, profesor Lourmel z Rupertom VI., osem pilotov in mehanikov aeroplanov R.-C.-1 in R.-C.-2 (aparata sama sta bila demontirana in razstavljena ter varno shranjena v spodnjih prostorih podmornice), in moštvo dvanajstih francoskih in angleških mornarjev. Z letaloma R.-C.-3 in R.-C.-4 pa so odleteli Jean de Sainclair, Girard in drugi njuni pomočniki proti severu, proti rtiču Flora, ki leži na Franc-Jožefovi deželi.

31. maj! Pet dni po prihodu Kaiser-Gotta na severni tečaj.

Jacques Saincer je bil dejal:

«Od Havra do Spitzbergov ne bom izgubil več časa kakor ga je Kaiser-Gott iz Gdanska do Spitzbergov.»

Rupert VI. jim je namreč, ko je bil uspavan, med drugim izdal tudi ime druge podmornice, ki so jo imeli Wartecki.

In Jacques Saincer je govoril dalje:

«Rtič Flora ali pa Spitzbergi — skoraj ista razdalja od Havra. V tem letnem času se rado dogaja, da je južni del Franc-Jožefove dežele, kjer leži rtič Flora, prost vsakega ledu. Nič me torej ne bo oviralo, in v dveh do treh dneh sem iz Havra na Flori.»

«Če je Luciferju šlo vse gladko,» je pristavil Nyctalope, «potem je že najmanj pet dni na tečaju. In ko se na rtiču Flora snidemo, bosta minila zopet najmanj en do dva dneva. Torej skupaj sedem dni! Koliko dela bo Lucifer med tem izvršil! . . .»

Überallesa res ni zadela nobena nezgoda in tako je podmornica dospela na rtič Flora le štiriindvajset ur kesneje kakor Sainclair s svojimi spremljevalci.

Nyctalope, ki je želel imeti v podmornici shranjena dva aeroplana z osmimi letalci je bil silno previden in dalekoviden: v slučaju namreč, da bi se letalu R.-C.-3 ali R.-C.-4 ali celo obema pripetila kaka nesreča, sta mu ostala še vedno aeroplana R.-C.-1 in R.-C.-2, varno spravljena na podmornici, na razpolago. Stalo bi ga le kaki dve uri časa, da bi ju zopet zložil in sestavil, potem pa bi nič več ne oviralo drznega Nyctalopovega načrta, ki si ga je zasnoval po razkritjih Ruperta VI., ki jim je izdal vse, kar je vedel o Polarnem otoku, o utrdbi Warteck, o podmorski postaji, ki si jo je napravil Lucifer v bližini tečaja — le o nekaterih stvareh se je moral Sainclair še pomeniti z Angleži, bivajočimi na rtiču Flora.

2. junija popoldne se je vršilo posvetovanje, ki so se ga udeležili Sainclair, sir Patrick Swire, poveljnik Elmwoodske postaje, in osem njegovih glavnih sodelavcev.

Mislite si lahko, kako zaprepaščenje je zavladalo med Angleži, ko so čuli, da se na severnem tečaju nahaja bazaltni otočič sredi ledu in snega, da so si na tem otočiču ljudje sezidali bivališča, delavnice, skladišča, da so si zgradili v ledu električno železnico, da so si greli progo z električnimi izžarjevalnimi pripravami, da so si izgradili podmorsko luko, ki je bila dostopna podmornicam iz gorkih morij, in sicer pod ledom, pod debelimi lesenimi ploščami, kjer se je nahajal kanal, ki ga je elektrika neprestano vzdrževala v tako visoki temperaturi, da voda ni zmrznila! . . .

Angleži niso verjeli svojim ušesom.

A kaj šele, ko jim je Nyctalope govoril o posameznih fazah svojega boja proti Luciferju, ki se je vršil v Franciji, potem v Črnem lesu in končno na Bermudih . . .

Če bi ne vedeli, da je človek, ki jim to govori, sloviti Nyctalope, in če bi kapetan Girard in Pilou in Corsat ne potrdili brezpogojne istinitosti Sainclairovih besedi, in če bi Sainclair ne omenil podmornice Überalles, posestrime Luciferjevega Kaiser-Gotta, ki mora že jutri dospeti na Floro s slavnim profesorjem Lourmelom, z Rupertom VI., Grottenmeistrom na Bermudih, z Grisylo in Laurenco — bogme, Angleži ne bi verjeli ni besedice te neverjetne istorije, in požurili bi se, da proglase pripovedovalca za opasnega blazneža, ki mu je treba čim prej odvzeti svobodo . . .

V juniju je polarne noči konec in solnce ne izgine vseh štiriindvajset ur dneva s horizonta . . . Noči ni . . . In če bi si Angleži na rtiču Flora ne bili razdelili dneva za posamezna opravila, kakor za spanje, obedovanje itd. itd., bi poslušali dneve in dneve Nyctalopa in ga izpraševali o podrobnostih njegovega nenavadnega boja proti fantastičnemu Luciferju . . .

Čas večerje — a jedlo se je bolj malo, tem več pa govorilo! Po večerji zopet nova in nova vprašanja, na katera je Nyctalope neumorno odgovarjal. A končno vpraša tudi sir Patrick Swire:

«No, in kaj nameravate sedaj?»

«To — to pa je načrt, ki vam ga bom pojasnil in vas bom prosil, da ga boste i vi preštudirali, takrat, ko dospe sem Überalles z gospodom Lourmelom in Rupertom VI.»

«Dobro! A jutri je že 3. junija . . .» meni sir Patrick.

«Ostalo vam bo le še šest, sedem dni časa,» pripomni malce naivno gospod Elias Carter, geograf angleške ekspedicije.

«Zračne črte smo oddaljeni . . .»

«Tisoč sto in dvaintrideset kilometrov,» odgovori Sainclairu geograf.

«In Überalles bo oddaljen kakih osemsto morskih milj od podmorske postaje Warteckov . . . Tri dni . . . v tem času moram ali zmagati ali pa umreti, kajti živ ne prenesem sramote, ki bo zadela človeštvo, če Lucifer zmaga.»

(Dalje prihodnjič.)

Pozor, industrijci!

Prodam električno centralo, zvezano s parno žago, in sicer popolnoma novo **Lanzlokomobilo**, 95 PS, z novo sesaljko in čistilcem vode, vse novo jermenje, popolnoma novo venecijanko, okrožno žago (cirkularko), polnojarmenik ter delavnico z vsem potrebnim orodjem.

Ker se nahaja to podjetje samo pet minut oddaljeno od postaje, je primerno za vsako industrijsko svrho ter obsega dovolj prostora za razširjenje istega. — Interesenti naj prašajo pri posestniku **Ludoviku Kuhariču v Ormožu.** 645

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 **mestni tesarski mojster** Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Popolna razprodaja

damskih klobukov, slamnikov, nakita, baržuna, svile, trakov, cvetk, pajčolana in modistovskega blaga po tvorniških cenah.

MINKA HORVAT, modistinja
Ljubljana, Stari trg št. 21. 266

Tovarna
v Bedekovčini, Hrv. Zagorje,
išče dva dobra strojna ključavničar'a-samca.
Pismene ponudbe brez izpričeval je poslati na tovarno.

Pravi „Goiser"-čevlji, čevlji za smuči ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni **čevljarski delavnici** 27
J. BRAJER
LJUBLJANA
Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuval, od najpreprostejše do najfinejše izdelave.
Cene solidne! Postrežba točna!

Bukovo oglje
suho, dobre kvalitete, vilano, za eksport zmožno blago, kupuje vedno 585
Guerrino Marcon, Trst,
Via San Anastasio 10.
Obvezne oferte z najnižjo ceno franko Postojna naj se pošlje na gorenji naslov ali pa na **Giov. Marcon, Straža (Dolenjsko).**

V Tiskovni zadrugi se dobi knjiga **Hči papeža** Lukrecija Borgia, hči papeža Aleksandra IV. — Velja Din 30. po pošti Din 2 več

Brez vsakega drugega obvestila.

Potrti v neizmerni boli naznanjamo vsem prijateljem in znancem prebridko vest, da je nehalo biti zlato srce našega preljubega moža, odnosno očeta, sina, brata, svaka in strica, gospoda

JANKA VAJDE
pristava direkcije državnih železnic v Ljubljani

ki je po dolgem trpljenju preminul dne 10. t. m. v 43. letu svoje dobe.

Pogreb predragega pokojnika bo v torek dne 12. t. m. ob 4. uri popoldne iz splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočamo ga v blag spomin.

V Ljubljani, dne 11. februarja 1924.

Mirka Vajda, roj. Malgaj, soproga. Zlatka, Dušan, Zdenka, otroci.

Vsi ostali sorodniki.

648 Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Sokolsko društvo v Šiški naznanja tužno vest, da je nenadoma preminul

brat Peter Porenta

dolgoletni član, telovadec in odbornik

danes, dne 10. februarja t., v 54. letu svoje starosti.

Pogreb nepozabnega brata bo v torek, dne 12. februarja ob treh popoldne iz hiše žalosti, na Celovški cesti št. 76, na pokopališče v Št. Vid.

Vrlemu bratu in požrtvovalnemu Sokolu ohranimo blag spomin.

V Šiški, dne 10. februarja 1924. 649

Sokolsko društvo v Šiški.

Kristina Moro, rojena **Hudovern'g**, in **dr. Viktor Moro** naznanjata potrta od žalosti v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov, da je Vsegamogočni njih predragega, dobrega soproga, oziroma očeta, brata, strica, zeta in svaka, gospoda

Viktorja Morota

upravnega svetnika zavarovalne družbe „Jugoslavija" itd.

po dolgi mučni bolezni, previdenega s svetotajstvi za umirajoče, danes ob 1/2 2. uri popoldne poklical k Sebi v večnost.

Pogreb nepozabnega rajnika se bo vršil v torek, dne 12. februarja t. l. ob 1/2 4. uri po svečanem blagoslovljenju iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica št. 23, na pokopališče pri Sv. Krištofu.

Svete maše za dušo pokojnika se bodo darovale v cerkvi Marijinega Oznanjenja dne 15. februarja ob 9. uri dopoldne in v drugih cerkvah.

Prosi se za tiho sožalje.

V Ljubljani, dne 10. februarja 1924. 630

Posebna obvestila se ne razpošiljajo.

Upravni svet in ravnateljstvo splošne zavarovalne družbe „JUGOSLAVIJA" naznanjata tužno vest, da je velezaslužni član upravnega sveta, gospod

Viktor Moro

dne 10. februarja preminul. Pogreb se vrši v torek, dne 12. februarja ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica št. 23, na pokopališče pri Sv. Krištofu.

Blagopokojniku ohranimo časten in trajen spomin.

LJUBLJANA, dne 11. februarja 1924.